

Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

**9) Forhandling om redegørelse nr. UF 1:
Udenrigsministerens redegørelse af 16. marts
1999 vedrørende Europarådets virksomhed.**

Sammen med denne sag foretoges:

**10) Forespørgsel nr. F 39:
Forespørgsel til udenrigsministeren:**

»Hvad kan regeringen oplyse om sine planer for en styrkelse af Europarådet og dets aktiviteter, og hvad agter regeringen at gøre for at styrke samarbejdet mellem den parlamentariske forsamling og ministerkomiteen?«

Af Henning Gjellerod (S), Hanne Severinsen (V), Per Stig Møller (KF), Pernille Frahm (SF), Peter Skaarup (DF), Sonja Albrink (CD), Elisabeth Arnold (RV), Søren Søndergaard (EL) og Flemming Kofod-Svendsen (KRF).
(Forespørgslen anmeldt 16/3 99. Fremme af forespørgslen vedtaget 19/3 99).

Formanden:

Jeg skal i øvrigt gøre opmærksom på, at taletiden er på op til 10 minutter.

Begrundelse

Henning Gjellerod (S):

Den 5. maj fylder Europarådet 50 år. I sig selv er en sådan anledning velegnet til at skabe opmærksomhed om organisationens virke, og med Europarådet tror jeg det forholder sig sådan, at de fleste mennesker i Danmark egentlig godt ved, at Europarådet eksisterer. I hvert fald ved de, at der er en Menneskerettighedsdomstol i Strasbourg, som man kan henvende sig til, når man føler sig uretfærdigt behandlet af samfundsmaskineriet – af systemet, om man vil.

Hvad Europarådet i øvrigt beskæftiger sig med, er det forbeholdt en meget lille kreds i samfundet at vide. Medierne på vore breddegrader beskæftiger sig meget lidt med Europarådets arbejde, og i den danske delegation har vi længe følt, at det er en skam, at arbejdet i Rådet er så lidt kendt, selv om vi har en vis forståelse for, at medierne hellere vil beskæftige

sig med organisationer, der har økonomiske og militære magtinstrumenter, som de kan tage i anvendelse i deres virksomhed.

Selve Europarådet består af to organer: ministerkomiteen og den konsultative forsamling, til daglig kaldet den parlamentariske forsamling. I den parlamentariske forsamling har vi længe følt, at samarbejdet mellem de to organer kunne være bedre, især hvis regeringerne lyttede mere til parlamentarikerne og i højere grad reflekterede på forsamlingernes anbefalinger. Vi har derfor i den danske delegation følt, at 50-års jubilæet er en ekstra anledning til at diskutere muligheden for at forbedre dette forhold med regeringen.

Derfor har vi bedt om en redegørelse fra regeringen for, hvordan den ser på samarbejdet i Europarådet, og derfor spørger vi i dag regeringen, om den vil medvirke til at forbedre samarbejdet.

Besvarelse

Udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen):
Udgangspunktet for debatten i dag er regeringens skriftlige redegørelse.

Regeringen lægger især vægt på tre sider af Europarådets virksomhed. De tre sider af sagen er Europarådets fremtid, Menneskerettighedsdomstolen i Strasbourg og samvirket mellem regeringerne og den parlamentariske forsamling.

På Europarådets topmøde i 1997 blev der vedtaget en handlingsplan for en øget indsats fra Europarådets side på kerneområderne menneskerettigheder, demokrati, retsorden og kultur. I det danske indlæg på topmødet understregede statsministeren alle medlemslandenes pligt til reelt at leve op til forpligtelserne som medlem af Europarådet, særlig på menneskerettighedsområdet. Statsministeren fremhævede i den forbindelse behovet for løbende bistand til og overvågning af medlemslandenes overholdelse af forpligtelserne. Endvidere fremhævedes behovet for øget indsats for og støtte til demokratisk udvikling i medlemslandene, bl.a. gennem uddannelse, og dette er fortsat regeringens indstilling og holdning.

Sammen med vore partnere i EU og de nordiske lande arbejder vi for en forøgelse af Europarådets indsats på de nævnte kerneområder og for en rationalisering og tilpasning af Europarådets institutioner. Regeringen lægger især

vægt på indsatsen og samarbejdet på menneskerettighedsområdet og på samarbejdet i øvrigt på det retlige område.

Efter topmødet har en vismandsgruppe afgivet en række forslag, som sigter mod en organisatorisk og funktional modernisering af Europarådet inden for rammerne af den gældende statut. Disse forslag har regeringens fulde opbakning.

En styrkelse af indsatsen er også et spørgsmål om Europarådets samlede ressourcer. Her må vi konstatere, at selv om vi fra dansk side er positivt indstillet over for en kombination af omfordeling og forøgelse af ressourcerne, er den altovervejende indstilling, særlig blandt de store lande, at budgettet må holdes på reel nulvækst.

Opgavefordelingen mellem ministerkomiteen og Europarådets Parlamentariske Forsamling er udstukket i statuten, og den må respekteres. I praksis er der med Europarådets udvidelse siden 1989 imidlertid sket en klar forøgelse af den parlamentariske forsamlings aktiviteter og betydning. Regeringen er opmærksom på det store arbejde, der løbende udføres af den parlamentariske forsamling, og anerkender dets værdi for fastholdelse af demokrati og retsordenen i nye og gamle medlemslande.

Gennem formandskaber, næstformandskaber, rapportøropgaver og anden aktiv deltagelse er den danske folketingsdelegation markant med i arbejdet, og på regeringens vegne vil jeg gerne benytte lejligheden til at takke delegationens medlemmer og stedfortrædere for denne indsats. Udenrigstjenestens støtte til indsatsen er naturligvis fortsat til rådighed.

Regeringen ser for sit vedkommende gerne, at de foreliggende muligheder for øget praktisk samarbejde mellem den parlamentariske forsamling og ministerkomiteen udnyttes. Gennem vor repræsentation i Strasbourg arbejdes der for større åbenhed omkring ministerkomiteens kritiske overvågning af medlemslandenes opfyldelse af forpligtelserne og for bedre udnyttelse af resultaterne af denne såkaldte monitorering.

Vi søger endvidere at udvirke en øget dialog om prioritering og løbende anvendelse af Europarådets ressourcer, herunder programmerne for demokratistøtten.

Forhandling

Henning Gjellerod (S):

Først vil jeg gerne takke udenrigsministeren for den skriftlige redegørelse og takke for den mundtlige besvarelse af forespørgslen.

Opbygningen af et større og mere betydeligt Europa uden skillelinjer lyder som en utopi, men det er ikke desto mindre den vision, som Europarådet gerne vil have frem i lyset og gerne vil stå for, nu da tiden nærmer sig for dets 50-års-jubilæum. Opbygningen af et større og mere betydeligt Europa uden skillelinjer er således også overskriften for den rapport om rådets fremtidige arbejde, som en lille gruppe såkaldt vise mænd og ditto kvinder har barslet med netop for at belyse Europarådets fremtidige arbejde og samtidig skabe en debat herom i anledning af 50-års-jubilæet. Rådets opgave er jo ellers defineret i statuten, sådan som den blev udformet ved Europarådets tilblivelse den 5. maj 1949. Denne statut er naturligvis stadig væk gældende i den oprindelige form som anført i udenrigsministerens skriftlige redegørelse og gentaget her ved besvarelsen.

Herudover har Europarådets opgave været diskuteret på de to topmøder, henholdsvis i Wien 1993 og i Strasbourg i 1997. Den mest vidtrækkende beslutning på topmøderne har uden sammenligning været ideen om, at man skal arbejde for, at alle landene inden for det europæiske område efterhånden skal optages i rådet. En sådan beslutning giver rådets arbejde en særlig politisk dimension, som tildeler ikke mindst den parlamentariske forsamling et ganske særligt ansvar med optagelsen og anerkendelsen af de nye medlemslande.

Men herudover forstærkes det politiske ansvar og den politiske proces ved opfølgning og overvågning af de betingelser, som landene har vedgået, og de forpligtelser, som de har påtaget sig ved at blive anerkendt som fuldgyltige medlemmer af Europarådet.

Indlemmelse af lande som Rusland, Ukraine og Kroatien påvirker unægtelig arbejdsgangen i institutionen. Heller ikke optagelsen af de tre baltiske lande har været uproblematisk, selv om det kun er Letland, der for tiden er under overvågning. Begivenhederne på Balkan i øjeblikket fortæller os, at det bliver langvarigt, inden vi kan se alle lande inden for det europæiske område som medlemmer af Europarådet.

Opfyldningen af optagelsesbetingelserne kræver jo som oftest en ganske omfattende til-

pasning af de pågældende landes lovgivning, for at de kan leve op til Europarådets standarder, og det kræver som oftest en ikke ringe tilvænnning for at indarbejde en ny praksis i retssystemerne i landene. Det må erkendes, at gamle vaner er særdeles svære at komme til livs i lande, der i årtier har levet under kommunistisk åg.

Derfor har den parlamentariske forsamling da også oprettet en særlig komité for overvågning af medlemslandenes vilje og evne til at opfylde de betingelser, som medlemskab af Europarådet kræver. Det er her værd at bemærke, at overvågningen eller monitoreringen, som det hedder i den internationale terminologi, angår alle medlemslande, altså ikke blot de nye medlemslande. Tyrkiet er således for tiden under overvågning, en procedure, som ikke synes ganske nær sin afslutning.

Uden på nogen måde at forklejne det monitoringsarbejde, som udføres af ministrenes stedfortræderkomité, det vil i praksis sige af medlemslandenes ambassadører, er det almindeligt anerkendt, at det er den parlamentariske forsamling, der har ekspertisen og erfaringen, og det er ligeledes den, der har muligheden for at gå lige til biddet, når det drejer sig om at stille krav og påvirke de lande, der er under lup. Det gælder, når det drejer sig om at analysere, hvorvidt der eksisterer pressefrihed og ytringsfrihed, og om, hvorvidt især de elektroniske medier kontrolleres af den regerende politiske magt. Ligeledes gælder det, når det, man skal finde ud af, er, hvordan politiet behandler arresterede under forhør og under varetægtsfængslinger, og når det drejer sig om at vurdere mindretallets beskyttelse. En særlig udfordring giver vurderingen af de politiske partiers indbyrdes opførsel og deres generelle respekt for de principper, der er gældende i et flerpartisystem med demokrati under fremadskridende udvikling.

I alle de førnævnte tilfælde er det langt overvejende parlamentarisk overvågning, der er interessant, og som besidder muligheden for påvirkning, fordi den foregår direkte fra folkevalgte til folkevalgte medlemmer af parlamenter. Ministerkomiteens, altså ambassadørernes, overvågning foregår tematisk og under en konsensus og er dermed langt mere diskret og hensynsfuld over for de enkelte medlemslandes regeringer. Netop fordi der er en sådan arbejds-

deling, er det af den største betydning, at der er det fornødne samarbejde mellem ministerkomiteen, altså regeringernes samarbejdsorgan, og parlamentarisk forsamling, som i sagens natur er det rådgivende, det konsultative organ, men som i praksis besidder den udførende kraft i demokratiernes udvikling.

I en debat som denne kan der være god grund til at påpege de forhold, der gør Europarådet så unikt i forhold til andre internationale organisationer. Først og fremmest kan man uden tøven sige, at organisationen ikke lider af demokratisk underskud, tværtimod blomstrer det repræsentative demokrati og parlamentarismen i fuldt flor. Det er en rent europæisk samarbejdsorganisation, hvor man stræber efter at bevare og videreudvikle det, der er vor fælles arvelod, og som trods alle modsætninger – og de er sandt for dyden mange – alligevel binder os sammen i et fællesskab.

Dernæst er det et faktum, at det er Europarådet, der er i stand til at producere juridisk bindende konventioner og aftaler, som landene har at indordne sig under. Europarådet har ingen mulighed for magtudøvelse af hverken politisk eller økonomisk karakter. Europarådet må alene betjene sig af den respekt og anerkendelse, der ligger i at følge rådets angivelser og anbefalinger, når det gælder om at sikre demokratisk stabilitet, udvikling af moderne retsstatsprincipper, udvisning af tilbørlig respekt for almene menneskerettigheder og mindretalsbeskyttelse. Nogle vil måske anse dette for en svaghed, men faktisk er det en styrke, for her i dette europæiske råd mødes politikerne på lige fod. De kan frit diskutere uden at være under politisk pres af økonomisk eller militær karakter. Netop denne dimension giver den sidegevinst, at den parlamentariske forsamling bliver en enestående træningsplads for politikere i håndtering af internationalt samkvem og samarbejde. Nogle har benævnt den parlamentariske forsamling som det bedste og fornemste universitet i international økonomisk, politisk og juridisk videnskab.

Jeg skal til slut på vegne af otte af de partier – Socialdemokratiet, Venstre, Det Konservative Folkeparti, Socialistisk Folkeparti, Centrum-Demokraterne, Det Radikale Venstre, Enhedslisten og Kristeligt Folkeparti – der er repræsenteret i delegationen, fremsætte følgende forslag til vedtagelse:

Forslag til vedtagelse

»Idet Folketinget tager regeringens redegørelse til efterretning, opfordres regeringen til at arbejde for en styrkelse af samarbejdet mellem Europarådets parlamentariske forsamling og ministerkomiteen. Endvidere opfordres regeringen til årligt at fremsende en skriftlig redegørelse til Folketinget indeholdende en status over arbejdet i Europarådet.«
(Forslag til vedtagelse nr. V 54).

Formanden:

Der er nu fremsat følgende forslag til vedtagelse: (Se ovenfor). Dette forslag indgår herefter i forhandlingen.

Hanne Severinsen (V):

Det er godt, at 50-års-jubilæet giver anledning til denne debat om, hvad der egentlig kommer ud af organisationens arbejde, og det er godt, at partierne er enige om, at vi for fremtiden skal have en årlig redegørelse om arbejdet. Derved kan vi bidrage til synliggørelse og debat om målsætningerne for fremtidens Europaråd.

Hvordan får vi et bedre samarbejde indbyrdes mellem Europarådets mange organer, specielt ministerkomiteen og den parlamentariske forsamling, og hvordan får vi et bedre samarbejde og en bedre opgavefordeling mellem Europarådet og andre internationale organisationer, især FN, OSCE og EU?

Ved at klargøre disse ting bliver det forhåbentlig også lettere at prioritere de relativt færre midler, som Europarådet bevilges, og som slet ikke står mål med de øgede opgaver, der er fulgt i kølvandet på, at Europarådet nu har fået 40 medlemslande; næsten en fordobling på 10 år.

De 10 stifterlande oprettede Europarådet for at beskytte demokrati og menneskerettigheder. Som der står i formålsparagraffen, skal man sikre og virkeliggøre de idealer og principper, som er deres fælles arvelod.

Det ganske særlige ved Europarådet var oprettelsen af Den Europæiske Menneskerettighedskommission og -domstol i Strasbourg. Der er ud fra dette udviklet en europæisk retsorden, hvor enkeltpersoner eller grupper kan klage over afgørelser i deres eget land.

Desuden har Europarådet opbygget en lang række konventioner, der efter ratificering er blevet til gældende ret i de enkelte lande. Man har derved opbygget et omfattende normsys-

tem, som man – vel at mærke som medlemsstat – er forpligtet til at efterleve. Der er altså i princippet tale om, at på disse områder gælder henvisning til indre anliggender ikke.

I praksis er dette dog ikke helt så enkelt. Et land som Tyrkiet har ofte udstillet Europarådets manglende muligheder for at sikre efterlevelse af idealerne.

Hvor Europarådets arbejde først og fremmest var koncentreret om definering og beskyttelse af menneskerettighederne, skete der en voldsom ændring af arbejdet efter den kolde krig, hvor de fleste østeuropæiske lande fik gæstestatus og søgte om egentligt medlemskab. Det har navnlig betydet nye vigtige opgaver i den parlamentariske forsamling. Hvor optagelse af nye medlemskaber tidligere reelt kun var en godkendelsessag, er det nu en sag, der optager både tid og kræfter.

I de sidste 10 år er Europarådets medlemstal vokset voldsomt. Da jeg første gang deltog i en session i januar 1991, var stemningen euforisk, da man bød Ungarn velkommen som første Østland og stemte for at indbyde Tjekkosllovakiet som det næste. Men så startede den endeløse tragedie i Jugoslavien. Den kolde krig havde gemt nogle gamle konflikter i dybfryseren.

Da alle ansøgerlande kunne have latente problemer, blev det derfor en omfattende og vigtig opgave at være rapporteur og udarbejde rapporter i forbindelse med et lands optagelse. Min egen første opgave, Slovakiet, var et godt eksempel på det dilemma, man kom i. Man ville gerne lokke med medlemskab mod indgåelse af løfter, for alternativet var måske en årelang frustrerende ansøgersituation, som måske forværrede landets situation.

Derfor startede det, som nogle vil kalde en glidebane, hvor vi optog landene, før de opfyldte alle betingelser, så at sige på forventet efterbevilling og med opstilling af lange løfter om, hvornår de skulle opfyldes.

I den forbindelse var Rusland et meget stort dilemma. Spørgsmålet var, om Europarådet kunne ændre Rusland, eller om det i virkeligheden er det omvendte, der er ved at ske. Det må eftertiden vise. Men Europarådet er i hvert fald i høj grad blevet en klub af ufuldkomne, men forhåbentlig forbedringsivrige demokratier.

Derfor er Europarådets vigtigste opgave i disse år blevet støtte til de nye demokratier og opbygning af rapporteringssystemet, hvor den parlamentariske forsamling i første omgang

koncentrerer sig om at rapportere fra de lande, der er med på såkaldt forventet efterbevilling, men det betyder selvfølgelig ikke, at det ikke i princippet er alle lande, som kan komme under rapportering.

For mit eget vedkommende har hvervet som Ukrainerapporteur nærmest udviklet sig til noget af en sisyfosopgave. Den har for mig bevist, at vi langt fra er gode nok til at samordne opgaverne dels mellem Europarådets forskellige organer, dels mellem Europarådet og andre internationale organisationer. Det er svært at samle oplysninger fra dem alle, og jeg hører gerne, om udenrigsministeren har et bud på, hvordan vi kan forbedre den situation.

I 1994 undertegnedes rammekonventionen om nationale mindretal efter de mange diskussioner i den parlamentariske forsamling om, hvad man kan gøre for at forhindre flere etniske konflikter. Slobodan Milosevic er jo det værste tænkelige eksempel på en politiker, der holder sig ved magten ved at puste til den ekstreme nationalisme i mangel på evne til at forholde sig til de reelle politiske problemer.

Slovakiet er et eksempel på, at udviklingen kan vende, bl.a. fordi man bruger mindretalsgarantierne som værn mod ledere, der puster til kollektiv paranoia over for andre folkegrupper.

Men man kan mærke, at mange af de gamle europarådslande er tøvende over for mindretalskonventionen; de har også potentielle mindretalsproblemer, som de nødig ser komme op til overfladen. Jeg tror, at vi i det lange løb bliver nødt til at have et system, som sådan set er forudset i monitoreringskomiteen, hvor alle lande regelmæssigt underkastes et eftersyn og ikke bare de nye lande.

Det europæiske charter om lokalt selvstyre er også et vigtigt signal om, at Europarådet beskytter den lokale mangfoldighed. Lokalkongressen, hvor kommunal- og regionalpolitikere fra hele Europa mødes, vil også blive et vigtigt bidrag til at styrke demokratiet. Mange andre vigtige spørgsmål bliver drøftet i europarådsregi: korruptionsbekæmpelse, kulturarvsbeskyttelse, miljø osv.

Det spændende ved arbejdet i den parlamentariske forsamling er den stadig stigende karakter af et rigtigt parlament. Man definerer sig i forhold til de politiske grupper og får på denne måde et netværk af politiske venner overalt i Europa, og ligesom i Folketinget er det herefter mest de kolleger, man arbejder med i udvalge-

ne, som man får et nært kendskab til. For de østeuropæiske politikere betyder det meget, at de her har fået et forum, hvor de er ligeværdige kolleger. Det betyder også, at der kan tages initiativer og vedtages anbefalinger, der går langt videre end ministerkomiteen, der er bundet af at måtte finde en laveste fællesnævner. Det er ikke sagt nedsættende, men sådan er det jo, hvis man skal have enstemmighed, og det præger ofte de svar, som forsamlingen får som reaktion på vedtagelserne. Derfor vil jeg godt understrege, at det er vigtigt at have parlamentariske forsamlinger, der kan tage initiativer og få debatten kørt videre.

Jeg håber, at debatten i dag kan få ministeren og hans embedsmænd til at komme lidt mere på mærkerne, når det gælder om at bruge Europarådet mere aktivt.

Jeg var i FN i efteråret som rapporteur for Europarådet for at se, hvordan man koordinerer politikken dér. Jeg synes, det var en oplagt ting, at europarådslandene også i FN søger sammen en gang imellem, at vi prøver at forpligte hinanden på nogle af de ting, som de forskellige lande har skrevet under på. Det gælder ikke mindst rollen som menneskerettighedsvogtere. Det ville være udmærket, hvis man en gang imellem indkaldte alle de fyre lande og gjorde dem opmærksom på, at de jo sådan set skulle være nogle af de vigtigste lande til netop at forsvare menneskerettighederne. Jeg tænker f.eks. på Rusland og Ukraine.

Jeg synes også, at OSCE og Europarådet kunne bruge hinanden langt bedre. OSCE er fremragende til krisestyring og har et kæmpeapparat i forhold til Europarådet, men til den mere langsigtede, dybtgående hjælp med at skrive forfatninger, valglove og retssystem bør Europarådet have flere ressourcer. Det er her, vi i vores overvågnings- og rapporteringssystem har brug for at kunne byde på mere juridisk-teknisk assistance med arbejdet for at sikre retsstaten, menneskerettighederne og beskyttelsen af mindretal.

Også EU er en gigant i forhold til Europarådet, men derfor kunne EU jo godt trække på den ekspertise om Øst- og Centraleuropa på godt og ondt, som Europarådet har bygget op. Danmark er med i alle disse fora. Derfor er det også en opgave for den danske regering såvel som for andre regeringer, at det bliver bedre koordineret, i stedet for at vi overlapper hinanden.

Per Stig Møller (KF):

På vores befrielsesdag, den 5. maj, fylder Europarådet 50 år. Det blev dengang skabt af 10 vesteuropæiske lande, heriblandt Danmark, og omfatter nu efter Georgiens optagelse i januar i år 41 europæiske lande – fra 10 til 41. Dertil kommer så med gæstestatus Armenien og Aserbajdsjan, som ikke kan optages, før deres indbyrdes krig er bilagt, samt Bosnien-Hercegovina, hvis forhold må være mere afklarede, før det kan blive medlem.

Helt udenfor står nu kun Belarus og Restjugoslavien omfattende Serbien og Montenegro, hvis ansøgning naturligvis ikke kan behandles, før der er kommet demokrati, fred, respekt for mindretallene, ytringsfrihed og almindelige retsregler samt almindelig anstændighed, hvad man jo ikke just kan sige finder sted i Serbien og Montenegro.

Europarådet har fra starten været tænkt som en sammenslutning af lande, der respekterer retsstaten, menneskerettighederne og de fundamentale frihedsrettigheder, og formålet har hele tiden været at tilvejebringe en nærmere forening mellem dets medlemmer med henblik på at sikre og virkeliggøre de idealer og principper, som er deres fælles arvelod, og at begunstige deres økonomiske og sociale udvikling.

Europarådet har derfor vedtaget ikke mindre end 170 konventioner, som i vidt omfang er ratificeret og implementeret af medlemslandene, og disse konventioner omfatter så vidt forskellige områder som de fundamentale menneskerettigheder, mindretalsrettigheder, forbud mod dødsstraf, biomedicinske områder og sociale emner som f.eks. ligebehandling og arbejdsrettigheder i form af socialpagten, hvor det ikke skal forbigås, at der her er rejst kritik af Danmark på grund af de eksklusivaftaler, som findes her.

Med alle disse konventioner og regler bringes de europæiske borgere nærmere hinanden med et fælles sæt af idealer og adfærdsnormer. Ikke mindst bygger Europarådet på respekten for individet og har derfor oprettet institutioner, som skal sikre individets integritet og beskytte det mod overgreb fra staten. Dette sker gennem Menneskerettighedskommissionens og Menneskerettighedsdomstolens arbejde, som jo nu styrkes ved at blive samlet i den nye menneskerettighedsdomstol, som på grund af udvidelsen af medlemskredsen og den dermed voksende mængde af klager nu gøres permanent.

Denne domstol har betydningsfuld indflydelse på retspraksis i forskellige medlemslande, herunder Danmark, som er blevet dømt tre gange for overtrædelse af menneskerettighedskonventionen. Igennem denne domstols arbejde åbnes der muligheder for hver eneste borger i medlemslandene til at få sin sag mod sin regering prøvet og altså ganske ofte med held.

Ved siden af denne domstol virker ekspertkomiteen til forebyggelse af tortur, der kan dukke op i et hvilket som helst fængsel i medlemslandene og undersøge, om forholdene er, som de bør være, og om der udøves tortur eller anden nedværdigende behandling af fangerne. Ikke mindst i forbindelse med klager over Tyrkiet har denne komité jo været værdifuld, og den skal også nok vise sig værdifuld i forbindelse med sagen mod Ícalan.

Europarådet vender sig ligeledes mod anvendelse af dødsstraf, som ikke bør findes på vores kontinent. Gennem sit arbejde med ansøgerlandene, før de optages, er det lykkedes Europarådet at få fjernet dødsstraffen fra landenes lovgivning eller i det mindste få den suspenderet. Europarådets betydning for Europa viste sig i høj grad, sådan som flere nu har været inde på, i årene omkring 1989, hvor de af kommunismen og Sovjetunionen undertrykte lande begyndte at bevæge sig mod frihed og søgte ind i Europarådet.

Jeg oplevede dengang som medlem af den juridiske komité, hvor symbolmættet og betydningsfuldt det var for dem at få besøg af Europarådets forskellige komiteer, og hvor afgørende det var for dem at blive medlemmer. Gennem deres tilknytning til og medlemskab af Europarådet markerede de sig selv som selvstændige og suveræne frie nationer, der anerkendtes som demokratier og retsstater. For dem var optagelsen simpelt hen det blå stempel, og for at opnå dette skulle de indføre en lang række europæiske retsregler og normer i deres lovgivning, hvilket næppe var sket så hurtigt, som tilfældet blev, hvis ikke medlemskabet havde vinket forude. Eksempelvis kan det nævnes, at der i de baltiske lande kom en række mindretalsshensyn ind i lovgivningen, som nok ikke var kommet der så hurtigt.

Hvor attraktivt dette stempel er for alle lande i Europa, viste sig netop, da Rusland søgte optagelse og måtte gennemføre en stribe ændringer i sin lovgivning. Samtidig bekom det de russiske parlamentarikere ilde, at Europarådets parlamentariske forsamling ihærdigt kritiserede

krigsførelsen i Tjetjenien. Afslutningen af denne krig var nok så meget fremskyndet af kritikken i denne forsamling, som har en fast komité nu til at se på forholdene i Tjetjenien.

Af betydning for Europarådets videre udvikling er det, at Europarådets parlamentariske forsamling har en komité, som hele tiden holder øje med, at forudsætningerne for at blive og forblive medlem af rådet overholdes, og at de ved optagelsen givne løfter om lovændringer også indfries.

De forskellige lande bryder sig ikke meget om den kritiske behandling, hvad vi senest så i samlingen i januar i år, hvor Kroatien blev kritiseret for sin manglende pressefrihed, Ukraine for sine dødsdomme og Tyrkiet for sin behandling af kurderne. Truslen om at få medlemskab ophævet og suspenderet tager landene meget alvorligt.

Derfor har Europarådet fortsat en stor rolle at spille i det nye Europa. Det skal fastholde alle de europæiske lande på demokratiet, menneskerettighederne og retsstaten. Det skal hjælpe de nye medlemslande i deres demokratiopbygning og i ændringen af deres lovgivning, så lovene svarer til de europæiske idealer. Det skal styrke respekten for menneskelivet gennem kampen mod tortur, dødsstraf og arbejdet for de europæiske mindretal, hvis forhold jo netop nu har kastet Balkan ind i en krig igen.

Det skal virke for udbredelsen af demokratiet og dettes idealer gennem sit arbejde for lokalstyre og større inddragelse af borgerne. Det skal skabe og få implementeret konventioner mod økonomisk kriminalitet, narkokriminalitet, og det skal beskytte menneskelivet igennem sine krav til bioteknologien, biomedicinen og miljøet.

Europarådet har således en væsentlig rolle at spille for fortsat at forbedre forholdene for de europæiske borgere og konsolidere vore fælles idealer eller arvelod, som det hedder i den oprindelige tekst. I dette arbejde skal ministerkomiteen og den parlamentariske forsamling virke bedre sammen end før.

De vise mænd, som har analyseret Europarådet, har også slået ned på dette og foreslået nedsættelse af fælleskomiteer, når ministerråd og forsamling ikke er enige. Det synes vi er en udmærket tanke. De vise mænd har også foreslået, at forsamlingen får større indflydelse på budgettet, samtidig med at jeg ved, at ministerrådet mener, at budgettet er stort nok. I hvert fald kan vi konstatere – og her kan jeg så give

ministerrådet nogen ret – at Europarådets fælles sekretariatsudgifter sluger halvdelen af hele budgettet, så der kan være god mening i at gennemgå budgettet i fællesskab mellem ministerrådet og forsamlingen.

Det vil også være nyttigt, om regeringen årlig redegør for arbejdet i Europarådet – for det første fordi Europarådets arbejde så får mere lys på sig, men for det andet også fordi vi derved skaber vores bevidsthed om prioriteringen af de opgaver, vi påtager os i fremtiden; thi fremtiden bliver i disse år langt hurtigere til nutid, end det skete i fortiden.

Pernille Frahm (SF):

Europarådet, som blev grundlagt lige efter Anden Verdenskrigs afslutning, omfatter nu 41 europæiske stater og er dermed et helt unikt forum for europæisk samarbejde og debat.

Europarådets særlige rolle er i høj grad knyttet til de højtprioriterede områder menneskerettigheder, demokrati og retssikkerhed. At man sætter disse tre principper op som ligestillede og ligeværdige, er med til at gøre Europarådet til noget særligt. I Europa har vi nemlig historiske erfaringer for, at demokrati alene ikke er tilstrækkeligt til at sikre retssikkerhed og menneskerettigheder. Vi har historiske erfaringer for, hvordan man ad demokratisk vej kan afskaffe først retssikkerhed og derefter menneskerettigheder.

Derfor er de tre principper i Europarådet ligestillede og ligeværdige. Alene det at have flertal for sin sag kan ikke retfærdiggøre krænkelse af menneskerettigheder eller retssikkerhed. Det bør være noget, alle – også danske – parlamentarikere skriver sig grundigt bag øret. Og her kan man jo kun rose, at Højesteret er gået ind og har korrekset det danske Folketings Tvindlov.

Den europæiske menneskerettighedskonvention får en særlig status, fordi der til konventionen er knyttet Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol, som kan sætte magt bag de smukke ord i konventionen.

Siden Murens fald i 1989 har Europarådet skiftet karakter. Fra at være et rent vesteuropæisk forum er nu stort set alle enten medlemmer eller observatører i Europarådet. Udenfor er jo alene Belarus og Restjugoslavien. En række stater er optaget, på trods af at de ikke opfylder betingelserne i den europæiske menneskerettighedserklæring, og en del af de oprindelige

medlemsstater har problemer med at få gennemført konventionens bestemmelser.

Der vejes jo konstant for og imod konsekvenser i et forum, hvor magtmidlerne, når det kommer til stykket, er – og skal være – begrænset til diplomati, samtale, vejledninger og henstillinger. Hvor kun én konsekvens virkelig er mulig, nemlig udsmidning eller indefrysning, er det et langsomt og af og til utilfredsstillende arbejde at få indarbejdet og virkeliggjort de tanker, der lå bag dannelsen af Europarådet: menneskerettigheder, retssikkerhed og demokrati.

Blandt problemlandene har Tyrkiet og Ukraine en særlig placering: Tyrkiet, fordi de trods et mangeårigt medlemskab og gentagne henstillinger ikke har vist den store vilje til at respektere de mest elementære menneskerettigheder.

Gentagne krænkelse af tyrkiske borgers menneskerettigheder og den massive undertrykkelse af hele det kurdiske folks demokratiske, kulturelle og sociale rettigheder har jo stof nok i sig til adskillige forespørgselsdebatter i Folketinget.

Det har været taget op i en strøm af resolutioner i Europarådet og henvendelser fra Europarådets forsamlinger, foreløbig uden synderlig effekt. En indefrysning af Tyrkiets medlemskab af Europarådet ville være den eneste relevante reaktion på den arrogance, som den tyrkiske regering foreløbig har mødt kritikken med.

Her skal det igen understreges, at vi i SF tager meget afstand fra de krænkelse; at vi kræver, at kurderne får mulighed for lokalt selvstyre, og at deres demokratiske og kulturelle rettigheder respekteres. Ligeledes kræver vi, at der bliver en international overvågning af retssagen mod Ícalan for at sikre en retfærdig rettergang, hvilket jo er stærkt tvivlsomt, som sagerne står nu.

Så er der Ukraine, som efter eget ønske blev hasteoptaget trods deres manglende opfyldelse af en række betingelser, særlig iøjnefaldende er Ukraines totalt manglende vilje til at afskaffe dødsstraffen. Argumentet har været, at kriminaliteten er høj og ondartet, og at det forestående ukrainske valg umuliggør initiativer i retning af en afskaffelse.

Det er naturligvis uacceptabelt, og det strider mod de løfter, som Ukraine selv frivilligt har afgivet for at blive optaget. Og det skal understreges, at de bestemmelser, der er tale om for såvel Tyrkiets som Ukraines side, jo er bestem-

melser, som er underskrevet frivilligt af begge lande.

For at følge op på situationen i medlemsstaterne udfører Europarådet en monitorering af en række landes forhold. Hvis den monitorering skal være reel, så skal den jo ikke alene omfatte de nye medlemsstater, men bør også omfatte gamle – det gør den også – medlemsstater som f.eks. Danmark. Vi ville også have glæde af at få gennemgået vores lovgivning for at få konstateret, i hvilket omfang vi lever op til Europarådets bestemmelser.

Parlamentarikerforsamlingen har et højt aktivitetsniveau, så højt at det kan være vanskeligt selv for et mellemstort parti som SF at nå hele vejen rundt. Monitorering er én ting, overvågning af valg er et andet arbejdsområde, og endelig skal man jo ikke glemme de debatter og beslutninger, som tages på sessionerne i Strasbourg. Her kunne man så godt ønske sig, at aktiviteten i ministerrådet matchede aktiviteten i parlamentarikerforsamlingen.

En række resolutioner er gennemdebatteret og vedtaget i rådet og ligger nu til lagring hos ministrene. Hvor længe skal man f.eks. vente på, at resolutionen om menneskerettigheder for værnepligtige bliver realiseret? Hvorfor tager Danmark ikke skridt i retning af at være det foregangsland, som regeringen ellers har udråbt os til? Skridtet skulle ikke være så svært. Og kravet om almindelige demokratiske rettigheder til såvel værnepligtige som ansatte i en demokratisk hær i et demokratisk land i fredstid er vel egentlig selvindlysende.

I anledning af Europarådets 50-års jubilæum i år har der været talt en del om det frustrerende i, at så megen opmærksomhed tilfalder EU og så lidt tilfalder Europarådet. Den frustration vil jeg gerne dele, men det hjælper jo altså ikke at klynke.

Hvis Europarådet virkelig skal ind i befolkningens bevidsthed, så tror jeg ikke på, at det hjælper med glittede brochurer og flotte plakater. De særlige områder, som Europarådet har indflydelse på, bør trækkes frem i lyset.

Når Europarådet f.eks. uddeler menneskerettighedspriser til menneskerettighedsforkæmperne, så gør det virkelig en forskel, en forskel på liv og død. En organisation eller en person, som på den måde trækkes ud af det ukendte og kommer på pressens og offentlighedens læber, har større chancer for at overleve end dem, som kan blive forfulgt i ubemærket. Den type aktiviteter gør en forskel, der kan mærkes.

Derudover ville danske skolebørn få et indblik i den europæiske virkelighed, som ville sætte dem i stand til selv at tage stilling, selv at tage del og blive engageret i et vigtigt stykke arbejde, i langt højere grad end glittede brochurer og flotte plakater ville gøre det.

Danmark hives jo ofte frem – især i Danmark – som et eksempel på et demokratisk land, hvor menneskerettigheder er i højsædet, og hvor demokratiet er stærkt. Det er jo langt hen ad vejen også sandt, men vi kunne have godt af langt oftere at vende et kritisk blik mod os selv.

I ECRI's rapport om racediskrimination kommer Danmark under kritik for vores manglende vilje til virkelig at sætte ind over for diskrimination. Vi mangler i Danmark et organ, som kan tage sig af enkeltsager, så mennesker, der udsættes for diskrimination, får et alternativ eller et supplement til retssystemet og politiet. Nævnet for Etnisk Ligestilling har netop barslet med et udspil, og jeg venter, at regeringen vil tage opgaven alvorligt, så der snart kan blive taget fat på dette problem.

Derudover har vi problemer med vores anvendelse af isolationsfængsling, varetægtsfængsling, hvor Danmark ryger helt ud af de pæne selskab, som vi regner os selv som en del af.

Til sidst vil jeg lige nævne integrationsloven, som efter vores opfattelse er en sort plet. Forhåbentlig vil regeringen snart, så snart den er blevet evalueret, tage initiativ til at fjerne den negative særbehandling af nyankomne udlændinge, som vi her har indført ved lov. I SF stiller vi os gerne til rådighed med udarbejdelsen af alternativer til en diskriminerende integrationslov.

Peter Skaarup (DF):

Ligesom NATO i år har 50-års jubilæum har Europarådet det også, og derfor er det jo meget relevant, at vi i dag kan gøre status over, hvordan det så går med Europarådets arbejde.

Der skal ikke være tvivl om, at vi i Dansk Folkeparti støtter Europarådets arbejde. Vi finder, at Europarådet på mange punkter gør et godt og værdifuldt stykke arbejde, og det gælder især spørgsmål om menneskerettigheder, spørgsmål om observationer af valg rundt omkring i Europa, og det gælder selvfølgelig også spørgsmålet om Menneskerettighedsdomstolen, som i en række tilfælde har haft nogle afgørelser, der har haft rigtig god virkning i Europa.

Vi er måske i visse tilfælde lidt kritiske over for optagelsen af nye medlemslande. Vi kunne da godt ligesom hr. Per Stig Møller glæde os over, at der nu er 41 medlemslande i Europarådet. Det er godt, og det binder jo også de lande til de beslutninger, der bliver truffet. Men vi må så nok også erkende, at der er nogle lande, der langtfra lever op til de beslutninger, og hvor det på en række punkter ser meget sort ud.

Der har været nævnt Tyrkiet og Ukraine heroppefra, og Rusland kan vi lægge til, som igenem i hvert fald de seneste år ikke har levet op til de ting, som de burde gøre. Og dér skal man nok være noget karrig, når det gælder optagelsen af nye medlemslande, så man også er sikker på, at det ser ud til, at de lande vil overholde betingelserne for at være medlem.

Når det så gælder de tre lande, som jeg nævnte, Rusland, Tyrkiet og Ukraine, kan man selvfølgelig altid diskutere, om det skal medføre en eksklusion af Europarådet, at de ikke overholder betingelserne fuldt ud. Vi er nok af den opfattelse lige i øjeblikket, at det fornuftigste vil være, at man beholder landene i Europarådet, da man på den måde har en bedre mulighed for at påvirke dem, end hvis de stod uden for Europarådet. Men efter vores opfattelse er det noget, der løbende skal diskuteres, om landene lever op til de helt basale ting, som ligger i Europarådets formål.

Så er det rigtig, hvilket også er grunden til, at forespørgslen er rejst, at der har været nogle gnidninger mellem ministerdelen og Europarådets parlamentarikere. Og her skal jeg for Dansk Folkepartis vedkommende sige, at vi er enige i, at der er brug for, at parlamentarikerne måske får et lidt større ord at skulle have sagt her.

Til gengæld bør parlamentarikerne kigge lidt på f.eks. administrationsudgifterne, som jo – som hr. Per Stig Møller sagde – udgør halvdel af budgettet. Her er det vigtigt, at de signaler, vi sender, når vi kritiserer ministerdelen, også indeholder en selvkritik og en efterrationalisering af, hvad der foregår inden for Europarådets parlamentarikerdel.

Grundlæggende er det selvfølgelig bekymrende, at vi har de problemer med menneskerettighederne i Europa, men det er glædeligt, at Europarådet i hvert fald påvirker tingene i den rigtige retning, og derfor lægger vi vægt på i Dansk Folkeparti, at vi fortsætter med at arbejde i den retning, og derfor kan vi også støtte det forslag til vedtagelse, som er fremsat her i dag.

Peter Duetoft (CD):

Jeg vil gerne starte med at sige tak til ministeren for redegørelsen og sige, at jeg føler mig lidt som en fremmed fugl i reden i dag. Jeg kan jo se, at jeg er den eneste, der deltager i debatten, som ikke er medlem af delegationen. Når jeg deltager, er det på trods af, at vi har et aktivt medlem i fru Sonja Albrink, men har hun på grund af sygdom ikke været i stand til at være her i dag, og så har jeg fået lov til at tage over.

Det er måske også meget godt, at der kommer en uden for den indspiste kreds til at fortælle, at den indspiste kreds er god. Det vil jeg så starte med at sige. Jeg synes, at Europarådet er et vigtigt og godt samarbejdsorgan til det, man vel kan kalde de bløde områder, altså nok så vigtige områder, men ikke økonomiske og militære områder.

Den erfaring, som man har i den delegation, som man har i OECD-delegationen, som vi har i NAA-delegationen, og som andre også har, er naturligvis, at der er en masse sideeffekter af det her. Det, at parlamentarikere på tværs af landegrænser taler med hinanden, det, at danske parlamentarikere får lov til samlet at optræde i udlandet, er i sig selv en sideeffekt, der er væsentlig ved det internationale samarbejde. Man får kontakter, man får erfaringer, og derfor vil jeg da godt herfra melde, at den slags internationalt samarbejde ikke er det, der møder modstand fra CD's side.

Jeg ved godt, at der har været diskussioner om, hvorvidt der er for mange delegationer, om der er for mange organer og alt det der, men en kendsgerning er det, at den træning, der ligger i den type arbejde, er utrolig væsentlig også for at cementere demokratiet, ikke mindst i de nye demokratier i Øst- og Centraleuropa. Når dertil så kommer, at det er ganske væsentlige områder, som Europarådet beskæftiger sig med, så er det jo svært at mande sig op til at sige noget negativt i dag.

Det er godt, at der findes et organ i Europa, som prioriterer de grundlæggende menneskerettigheder højt. Det er vigtigt, at der bliver sendt et signal om, at de menneskerettigheder ikke bare er ord, at de ikke bare er noget, man engang har talt om, men er noget, som man skal kæmpe for og også noget, som man skal holde øje med.

Jeg tror, at den demokratiske træning, som eksempelvis medlemmer fra de nye demokratier kommer ud for, er med til at cementere nogle af de holdninger, som skiftede i 1989 og i

årene derefter, og som de gerne skulle føre til. De ser pludselig, at demokratierne, på trods af at de er opvokset i politiske systemer, der jo stort set har set demokratierne som deres fjendebillede, er anderledes og mere nuancerede og ganske velfungerende. Det tror jeg Europarådet kan bruges til.

Jeg tror, at det, at man prioriterer det at inddrage og hjælpe de nye demokratier, er en hovedopgave for Europarådet, og det er noget, man ikke kan prioritere højt nok.

Jeg synes faktisk, at vi i netop disse dage har et eksempel på, at der er ganske meget at gøre. Det løber i hvert fald mig koldt ned ad ryggen, når jeg hører politikere fra Rusland udtale sig om de barbariske NATO-bombardementer, og at det er NATO's skyld, at flygtningestrømmene er gået afsted fra Kosovo, når sandheden jo er, at det er et fortvivlet forsøg fra demokratiernes side på at leve op til de menneskerettigheder, som vi og Europarådet står for, at det er kampen mod en diktator og kampen mod et system, der er umenneskeligt, som foregår i Kosovo.

Hvis man tror, at det at kunne lave etnisk udrensning eller det at støtte et benhårdt styre er i overensstemmelse med grundholdningerne i Europarådet og de demokratier og de menneskerettighedsholdninger, som man gik ind i, så må man tro om igen.

Der er i al fald et stort træningsarbejde for en lang række russiske politikere i Europarådet at foretage sig i de kommende år. Jeg synes, det har vist sig, at de ikke rigtig kunne ændre holdning. Det, at man bliver medlem af Europarådet, er åbenbart ikke nok til, at man også får en holdning, der er mere i retning af de vestlige demokratiers.

Når det gælder indsatsen for bekæmpelse af tortur, hele spørgsmålet om nationale mindretal og spørgsmålet om kampen mod racisme osv., er det også væsentlige opgaver, som Europarådet har taget fat på. De nationale mindretal har jo i Europas historie den ene gang efter den anden været det arnested, der gjorde, at konflikter brød ud, også som vi ser det nu på Balkan.

Vi kan måske også bidrage med vor del i det her. Vi har nogle erfaringer, godt nok på et lettere grundlag, godt nok i et mere homogent samfund, godt nok i et mere velfungerende og økonomisk stærkt samfund, men det er en kendsgerning, at det samarbejde, de løsninger, vi fandt, f.eks. omkring Sønderjylland, naturligvis er nogle erfaringer, der kan bruges andre

steder, og hvor vi pludselig i Europarådet har et forum, hvor vi kan spille med, og hvor vi kan vise, at tingene kan gøres.

Menneskerettighedsdomstolen er jo også vigtig; jeg tror, at det var hr. Per Stig Møller, der sagde det. Hvis det nu var det, vil jeg da gerne bakke op, at Menneskerettighedsdomstolens vigtighed jo ikke mindst viser sig ved, at også Danmark er blevet dømt.

Nu siger fru Pernille Frahm, at specielt Danmark krør sig meget, og at vi er så gode, specielt i Danmark – det er jeg i øvrigt enig med fru Pernille Frahm i – men det er jo igen en kendsgerning, at vi er altså et af de lande, der normalt opfattes, også internationalt, som rene, om man kan sige det sådan, demokratisk og menneskerettigheds-mæssigt; alligevel er der områder her, hvor Menneskerettighedsdomstolen er gået ind og har dømt. Det viser jo, at det er vigtigt. Og når det er vigtigt over for os, hvorfor skulle det så ikke være endnu mere vigtigt for lande, der måske har forsømt de dele her, så derfor: Det er også et vældig godt system, at det kommer frem.

Så er der endelig hele den kulturelle dimension, som vi vel diskuterer alt for lidt i Europa. Vi er så utrolig dygtige – og der er danskerne ikke de mindst dygtige – til at rende rundt og fortælle, hvor specielle vi er, og at vi har vores egenart og det ene og det andet og det syvende, og vi krør os og synes, det er fantastisk, at vi er så specielle. Heroppe har vi så fået klaret det sådan nogenlunde afslappet i det sidste par hundrede år, men andre steder i Europa er det altså stadig væk sådan, at denne pusten sig op til at være noget kulturelt specielt er med til at føre til konflikter, krige, udryddelser, etnisk udrensning, og hvad ved jeg.

Det var nok på tide, at der var et europæisk organ, der satte sig i hovedet at finde ud af, hvilken fælles europæisk identitet, hvilke fælles grundtræk, hvilke fælles normer, hvilke fælles værdier der faktisk er i Europa. Jeg taler ikke om alt det der med Europas forenede stater, og hvad ved jeg; det er ikke det, det drejer sig om. Og naturligvis har vi nuancer i forhold til hinanden, men der er en kerne af kultur, som vi står sammen om i Europa, og der har Europa været utrolig dygtig til at snakke sig fra hinanden og gøre sig til af at være forskellig.

Det er en dyd at holde fast ved sin kultur, og det er en dyd at holde fast ved sin historie og

sine rødder, men det er ikke en dyd at gøre det i modsætning til naboen. Det er ikke en dyd at gøre alt, hvad man kan for at fortælle, at vi er de rigtige, vi er dem, der virkelig er europæere, og de andre skal bare væk.

Derfor tror jeg, at Europarådets prioritering af kulturområdet, prioritering af, at her er der en diskussion, vi mangler i mangfoldighedens Europa, er en fantastisk vigtig prioritering, for det kunne jo godt være, at den kulturdiskussion i virkeligheden kunne være med til at afspænde nogle af de modsætningsforhold, der så i dagens Europa fører til nogle af de værste konflikter.

Jo, som den fremmede fugl vil jeg gerne ønske delegationen held og lykke, jeg vil gerne ønske Europarådet held og lykke. Europarådet er et organ på lige fod med andre i det europæiske billede. De spiller deres rolle, de har deres områder, de har deres prioriteringer, de er med til at skabe dialog mellem politikere og stater, de er med til at sætte nogle punkter på dagsordenen, som ikke må blive glemt i ræset for at skabe et økonomisk og politisk stærkt Europa.

Alle de her områder har deres plads. Det er Europarådet med til at sikre, så jeg håber bestemt, at 50-året vil blive brugt til at fokusere mere på Europarådets arbejde, men også at give organisationen kraft til for fuld styrke at arbejde på de her områder i de næste 50 år.

(Kort bemærkning).

Hanne Severinsen (V):

En lille kommentar til det, hr. Peter Duetoft sagde om forskellige politikere, som havde forskellige nationale synspunkter. Jeg synes, at noget af det allermost spændende ved Europarådet jo er, at det netop består af forskellige politikere fra de forskellige lande. Der er utrolig meget forskel på, hvad Sjirinovskij mener, og hvad Kubeljev står for, og de er altså begge to russiske politikere i Europarådet, så det er jo netop der, vi måske kan få den mangfoldighed, og vi faktisk opdager, at ligesom der også er forskel på os herhjemme, så er det heller ikke alle russere, der mener, som der står i fjernsynet, og det er heller ikke alle ukrainere, som står for det samme. Vi er netop mangfoldige, og derfor synes jeg også, at det er godt, at vi i de her år tager teten. Det er bare ærgerligt, at vi så på en vis måde har ministerrådet på slæb.

(Kort bemærkning).

Henning Gjellerod (S):

Jeg vil gerne sige tak til gratulanten, hr. Peter Duetoft. Det var jo dejligt at høre en, der ikke er medlem af delegationen, tale med en sådan begejstring, som hr. Peter Duetoft gjorde, og det skal han virkelig have tak for.

Det er jo rigtigt, som hr. Peter Duetoft siger, at Europarådet ikke har økonomisk magt, men der foregår i Europarådet via dets komité for økonomisk udvikling økonomiske debatter inden for det paneuropæiske område af meget, meget stor værdi, og det er jo sådan, at den økonomiske komité, som fru Helle Degn er formand for, har den parlamentariske kontrol med OECD i Paris og med EBRD i London. Det er jo faktisk ikke så lidt, og det tror jeg ikke der er ret mange, heller ikke af vores kolleger, der ved.

Elisabeth Arnold (RV):

Der er grund til ved sådan en lejlighed som i dag at gøre status over 50 års virke inden for Europarådet. Der er grund til at gøre op med fremskridtene eller gøre op med resultaterne. Der er grund til at liste glæder og sorger op og dvæle lidt ved euforien og ved frustrationerne.

Der er grund til at glæde sig over, at der er vedtaget ca. 170 konventioner. Der er grund til at glæde sig over, at demokratiet er blevet mere udbredt i Europa; der er mere kontakt mellem de folkevalgte. Der er grund til at glæde sig over Torturkomiteens virke, der er grund til at glæde sig over Racediskriminationsudvalgets virke, der er grund til at glæde sig over domstolens virke, og der er grund til at glæde sig over nylige fremskridt som f.eks. konventionen om biomedicin, som har været et meget spændende arbejde at følge.

Men der er også grund til at dvæle lidt ved frustrationerne og de manglende resultater. Der er grund til at ærgre sig over, at Europarådet hverken har penge eller magtmidler til eller mulighed for at gennemtrumfe de gode ideer over for lande, som er modstræbende, over for lande, som simpelt hen ikke agter at leve op til de konventioner, de selv har tiltrådt.

Der er grund til at ærgre sig over, at det ikke kan lykkes de øvrige medlemslande at gennemføre deres kritik, så den virker over for lande som f.eks. Tyrkiet, når det handler om deres fængselsforhold, når det handler om deres mindretal. Og der er grund til at ærgre sig over, at Europarådet, især tidligere, har brugt mange kræfter på intetsigende papirer, på intetsigende

arbejde, som blev gjort mangefold bedre andre steder.

Men når det så er sagt, vil jeg gerne tilslutte mig koret, der siger, at Europarådet siden Murens fald nu i meget høj grad har fået nye opgaver og nyt liv.

Fru Hanne Severinsen kom med et par personlige bemærkninger om sit arbejde som valgobservatør og som rapportør for nogle af de nye medlemslande, og det vil jeg også meget gerne gøre, fordi jeg synes, en af de mest utrolig spændende opgaver som dansk politiker har været at være med til at hilse nye lande i demokratiernes kreds.

Jeg havde den store fornøjelse af være valgobservatør i det første, sidste og eneste frie valg, der blev foretaget i DDR, som på trods af sit navn ikke var noget demokrati. En af de mest sigende oplevelser var i en lille landsby, hvor vi skulle observere valghandlingen. Der kommer en ældre herre ind og modtager sin stemmeseddel, kigger lidt på den, og lægger den så fra sig og går ud af lokalet. Så kommer han igen et kvarter efter, og så spørger vi, som er valgobservatører, hvad han dog skulle. Jo, han skulle hjem og hente sine briller. Han havde hidtil aldrig været ude for, at han, når han skulle stemme, havde brug for briller, for han skulle ikke sætte noget kryds på stemmesedlen, han skulle bare folde den sammen og putte den i stemmeurnen. Så demokratiet var altså også nået frem til denne landsby i DDR, som nu fandt ud af, at der var flere partier at stemme på.

Se, på den måde får man jo en klar demonstration af, hvad demokrati i virkeligheden handler om. Det handler om valgfrihed, det handler om forskellighed, og det handler ikke om ensretning.

Der har været diskuteret meget, om nye medlemslande for hurtigt er blevet medlemmer af Europarådet. Det har været en debat, vi meget ofte har haft i den parlamentariske forsamling, for det er selvfølgelig utilfredsstillende, at vi optager medlemslande, som klart ikke opfylder en lang række af de betingelser, vi synes de skal opfylde, når de er medlemmer.

Alternativet er jo – som også nævnt af flere tidligere – at landene tilbringer lang tid i en venteposition, hvor de ikke kan forstå, de ikke kan blive medlemmer, når de nu gør alt, hvad de kan. Og man må jo også sige, at der er nogle af de nuværende medlemslande, ikke mindst Tyrkiet, men også andre lande, som ikke har

helt orden i papirerne, og som ikke har ratificeret de konventioner, som de øvrige medlemslande gerne så de ratificerede.

Så jeg er af den opfattelse, at de nye medlemslande skal være velkomne i Europarådet, og den proces, der nu er indledt med, at man monitorerer, altså overvåger nye medlemslande, også gamle medlemslande, i virkeligheden er en utrolig vigtig proces, og vi er glade for, at den er blevet permanent, og at den skal fortsætte.

I forbindelse med optagelse af nye medlemslande synes jeg også, jeg vil nævne den diskussion, man var nødt til at tage i Europarådet på et tidspunkt: Hvor langt går Europa? Vi har jo alle sammen i vores geografitimer i skolen lært, at det går til Ural. Men på det tidspunkt var Rusland jo allerede ansøgerland, og Rusland går som bekendt til Vladivostok, som ligger langt væk fra Ural; så spørgsmålet om, hvor langt Europa egentlig går, var en diskussion, som man jo havde i Europarådet. Man fandt så ud af og besluttede sig for, at Europa går til og med Kaukasus. Det var en beslutning, som vakte tilfredshed i Kaukasus, men selvfølgelig frustration i Kasakhstan og i Usbekistan, som kom fra den gamle Sovjetunion, og som nu pludselig ikke måtte være med i det europæiske selskab.

Det har for mig været en ejendommelig oplevelse at opdage, at Europarådet var så attraktivt, når man tænkte på, at der slet ikke var hverken penge eller prestige knyttet til at være medlem af Europarådet.

Men det, der er vigtigt, tror jeg, man skal gøre sig klart, er det blå stempel, accepten af at være med blandt demokratiske lande, der respekterer retsstatsprincipperne og respekterer menneskerettighederne. Det er en proces, som er utrolig vigtig, og hvis man udelukker lande fra det selskab og fra den dialog og fra den proces, så gør man i virkeligheden demokratiet en meget dårlig tjeneste.

De næste 10 år eller mange flere år i Europarådets virke vil være koncentreret om fire ting: Demokratiet skal sikres, og dertil er det regelmæssige samkvem mellem politikere valgt i de forskellige medlemslande af overordentlig stor vigtighed. Det er jo fuldstændig rigtigt, som fru Hanne Severinsen sagde, at politikere er forskellige i de enkelte lande, og derfor er det vigtigt, at de mødes på tværs af landegrænserne for at fortælle, at man kan have forskellige synspunkter og være et godt demokrati, og at det, vi skal sørge for, er at leve sammen. Vi er

valgt i den samme valgproces efter de samme valgregler, og derfor har alle, der er valgt til den parlamentariske forsamling eller de parlamentariske forsamlinger rundt omkring i landene, naturligvis samme ret til at være til stede og mene noget og udøve deres stemmeret.

Vi skal sikre retsstatsprincipperne, og det gør vi fortrinsvis ved at holde fast i de konventioner, vi selv har tiltrådt, og ved at sikre os, at vi har en regelmæssig monitorering af de lande, som er blevet medlemmer af Europarådet.

Så vil jeg nævne en enkelt ting, som også er meget, meget vigtig, og det er mindretalsbeskyttelse, rammekonventionen om mindretalsrettigheder. Der er vedtaget en konvention om mindretals sprog, og der er vedtaget en rammekonvention om mindretals rettigheder, og det er utrolig vigtigt, at så mange lande som muligt sørger for at holde disse principper i hævd og sørger for, at mindretal får mulighed for at udtrykke sig på deres eget sprog, får mulighed for at have deres egne kulturinstitutioner, deres egne undervisningsinstitutioner, deres egne religiøse institutioner. Uden det får vi en lang, lang stribe af nye Kosovoer og andre problemer i et kommende Europa i det nye århundrede.

Tit sidst vil jeg nævne arbejdet med menneskerettighedernes overholdelse, som domstolen er et fremragende eksempel på. Det er i virkeligheden en enestående konstruktion, at enhver borger i et europarådsmedlemsland kan indklage sit fædreland for en domstol og sige: Mit land overtræder mine rettigheder, mit land behandler mig ikke ordentligt.

Det er i virkeligheden en enestående konstruktion, og den skal vi værne utrolig meget om. Sagerne kommer i en stadig stigende strøm. Det er ikke udtryk for, at menneskerettighederne krænkes i større omfang. Det er et udtryk for, at flere borgere vover at anlægge sag.

Når Danmark er blevet dømt eller har fået rejst sager ved Menneskerettighedsdomstolen i Strasbourg, er det jo ikke et udtryk for, at Danmark er specielt flosset på menneskerettighedsområdet. Det er, fordi danske borgere godt ved, de ikke bliver sat i fængsel, hvis de lægger sag an mod deres land ved Menneskerettighedsdomstolen i Strasbourg. Det er, fordi de ved, at de kan få en fair retssag, de kan få en kendelse, og de ved, at Danmark også retter sig efter kendelserne. Grunden til, at de nordiske lande er nogle af dem, der har haft flest retssager, er altså, at deres borgere har været trygge.

Den tryghed skal vi også udbrede til de nye lande i Europarådet.

Europarådet har en stor og vigtig rolle at spille i fremtiden. Derfor går Det Radikale Venstre ind for, at man skal styrke Europarådet, og vi ser også meget gerne, at man styrker relationerne mellem ministerkomiteen og den parlamentariske forsamling.

Søren Søndergaard (EL):

Lad mig starte med at slå fast, at vi i Enhedslisten er glade for Europarådet, at vi er glade for denne debat om en styrkelse af Europarådet, og at vi fuldt ud kan tilslutte os det fælles forslag til vedtagelse, som jo lægger op til en årlig debat om status og perspektiver i Europarådets arbejde.

En af grundene til, at vi er så glade for Europarådet, er måske – kunne man diskret antyde – at det på så mange måder er helt anderledes end Den Europæiske Union: Hvor Romtraktaten og Den Europæiske Union tager deres udgangspunkt i markedskræfternes og kapitalens frie spil, tager Europarådet sit udgangspunkt i demokrati og menneskerettigheder; hvor Den Europæiske Union er en overstatslig struktur, er Europarådet et forpligtende mellemstatsligt samarbejde; og hvor Den Europæiske Union kun omfatter en lille, men – det skal indrømmes – den absolut rigeste del af Europa, omfatter Europarådet virkelig hele Europa.

Så stod det til Enhedslisten, måtte man godt lægge flere og flere områder af fælleseuropæisk interesse ind under Europarådet. Vi mener faktisk, at der med udgangspunkt i Europarådet kunne være mulighed for at skabe en dynamisk magtens tredeling, som gensidigt, dialektisk kunne påvirke hinanden.

Det ene hjørne i den trekant er Europarådets Parlamentariske Forsamling, som med udgangspunkt i folkelige synspunkter og holdninger skal være en dynamo i diskussionen og i udarbejdelsen og fremlæggelsen af forslag til vedtagelse.

Det andet hjørne skulle være Europarådets Ministerkomité, som har retten til at vedtage forslag, men som også har pligten til at være garanten for opbakningen blandt de europæiske lande til det vedtagne.

Og det tredje hjørne i trekanten er så Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol, som vi meget gerne ser udvidet til at omfatte flere områder, og som skal kunne afsige bindende

afgørelser på grundlag af de aftaler, som medlemsstaterne har indgået.

Det er en vision for et demokratisk europæisk samarbejde, som Enhedslisten meget gerne vil støtte.

Der er under debatten allerede sagt mange fornuftige ting om, hvordan Europarådets arbejde styrkes og effektiviseres, men jeg føler behov for at komme ind på tre problemområder, som vi finder vigtige:

For det første: Hvordan undgår man, at den dramatiske udvidelse af Europarådet, som har fundet sted, fra 10 til 41 stater, fører til en svækkelse af forsvaret af de demokratiske menneskerettigheder?

Vi forstår godt de begrundelser, som bliver givet for, hvorfor det er vigtigt at give de nye demokratier mulighed for at komme indenfor: muligheden for at diskutere med dem og muligheden for at påvirke dem. Vi er også fuldstændig klar over den overvågning af de nye demokratier, der foregår, og som jo medvirker til, at de forpligtelser, som de har skrevet under på, løbende bliver bragt i fokus og sat til debat. Alligevel bliver vi jo nødt til at spørge: Hvor går grænsen, når man har at gøre med lande som Tyrkiet og Ukraine eller måske et Rusland, som – Gud forbyde det – gentager erfaringen fra krigen med Tjetjenien?

For hvad er risikoen? Ja, risikoen er jo ikke bare, at der i samarbejdet er nogle lande, som man ikke kan lide, eller nogle lande, der gør noget, som man ikke kan lide. Det, der er risikoen, er, at disse lande får indflydelse gennem deres ret til at udpege en dommer til Menneskerettighedsdomstolen og til at vælge folk til f.eks. CPT, altså torturkomiteen. Og hvis der er for mange lande, som ikke har den fælles holdning, som var udgangspunktet for Europarådet, så risikerer man altså at få en situation, hvor de fælles værdier i stedet for at blive udviklet rent faktisk bliver udvandet. Og dér synes jeg man i stedet for at sige, at enten er man inde eller ude, må overveje muligheden for en kombinationsløsning, hvor man f.eks. kan fratage lande, som ikke overholder forpligtelserne, retten til at udpege medlemmer af domstolen, samtidig med at de i øvrigt kan fungere i samarbejdet.

Det andet spørgsmål, som jeg synes det er vigtigt at vi overvejer og dvæler lidt ved, er, hvordan vi forhindrer, at Europarådet accepterer dobbeltstandarder med hensyn til overholdelse af fundamentale menneskerettigheder. Jeg tror, alle på papiret er enige om vigtigheden af

ens standarder, at man i de forskellige lande har de samme standarder, og ikke accepterer et brud på standarden i ét land, som man fordømmer i et andet land, osv. Men dette ønske om fælles standarder, ens standarder, sættes under pres af monopolariteten i verden, sættes under pres af, at der er én pol, som i højere og højere grad dikterer, hvad der er rigtigt og forkert.

Derfor ser vi også i mange fora, at de ens standarder er sat under pres. Vi har f.eks. set det i FN og i OSCE. Et eksempel fra FN, som man kunne nævne, er jo, at Israel har fået lov til gang på gang at overtræde resolutioner og har fået lov at gøre noget andet end det, FN har besluttet, uden at det har haft nogen konsekvenser. Og dér mener jeg at vi skal passe meget på i Europarådet.

Jeg synes, man sagtens kan argumentere for, at Hviderusland og Restjugoslavien er uden for Europarådet på grund af de krænkelse af helt fundamentale konventioner og menneskerettigheder, som foregår i de lande, men hvordan forholder det sig med Tyrkiet, og hvordan forholder det sig med Kroatien? Uden at der skal lyde nogen som helst undskyldning for det, der foregår i øjeblikket, må jeg sige, at det må være mærkeligt for serbere at se på, hvordan de folkefordrivelse, som kroaterne har gennemført i Østslavonien, jo dårligt har affødt en panderynken endelige konkrete aktioner, hvorimod jugoslavernes lige så grufulde fordrivelse andre steder har ført til store reaktioner.

Det tredje emne, jeg vil tage op som noget, jeg synes vi skal diskutere fremover, er, hvordan vi kan gøre Europarådet mere kendt i den brede befolkning, for Europarådet er jo kun meget lidt kendt.

Min egen erfaring, før jeg blev medlem af Folketinget, var, at jeg helt tilfældigt opdagede, at Europarådet havde vedtaget en fantastisk god resolution til forsvar for de serbiske desertører, dem, der nægtede at støtte Milosevic, dem, der flygtede fra Milosevic til Danmark, og hvor vi så kvitterede ved at give dem et spark i bagdelen og sende dem tilbage igen, for det syntes vi ikke var værd at belønne.

Det emne havde Europarådet faktisk vedtaget en fantastisk fremragende resolution om, men den resolution blev ikke brugt eller i hvert fald kun i meget begrænset omfang brugt, når der var diskussioner i Danmark, og det var selvfølgelig synd.

Så det er et spørgsmål om, hvordan vi får de gode diskussioner, der foregår i Europarådet, ind i den danske politiske debat.

Der er selvfølgelig mange måder at gøre det på, og jeg vil bare opkaste en idé her, nemlig at vi indfører direkte valg til den danske delegation i Europarådets Rådgivende Forsamling. Og det vil sige, at man samtidig med, at man vælger medlemmer af Folketinget, vælger de ti personer til Europarådsdelegationen.

Det kan der selvfølgelig være ulemper ved – sammenhængen med folketingsarbejdet kan være en ulempe, men den vil dog ikke være større end i forholdet mellem Europa-Parlamentet og Folketinget – men der vil også være den fordel ved det, at det vil give Europarådet langt større opmærksomhed, og derfor synes jeg, det er noget, der skal overvejes.

Til afslutning – og det er sådan set i forlængelse af lige præcis det foregående punkt – vil jeg gentage vores tilslutning til det fremsatte fælles forslag til vedtagelse:

Afgivelse af en årlig skriftlig redegørelse fra regeringen til Folketinget med en status over arbejdet i Europarådet og så en efterfølgende forespørgselsdebat i Folketingssalen med mulighed for at stille skarpt på de mest centrale spørgsmål vil alt andet lige kunne bidrage til at øge interessen for, informationen om og forståelsen af Europarådets arbejde og vedtagelser blandt Folketingets medlemmer og forhåbentlig også i pressen og i befolkningen som helhed. Det fortjener Europarådet, og det fortjener Europa.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Arnold (RV):

Hr. Søren Søndergaard nævnte som et problem, at Europarådet ikke er ret kendt i den brede befolkning, og han nævnte som et eksempel en anbefaling vedrørende serbiske desertører, som er blevet vedtaget i Europarådets Parlamentariske Forsamling.

Det sætter jo lige præcis problemet på spidsen, for den parlamentariske forsamling er rådgivende og ikke beslutende, og de resolutioner, den vedtager, er jo ikke underkastet nogen form for kontrol med hensyn til, hvor mange der har stemt. Og sammensætningen af den parlamentariske forsamling er jo heller ikke en afspejling af de forskellige landes befolkningstal. Der er simpelt hen så og så mange deltagere pr. land, alt efter hvem der er mødt op og hvem der ikke er mødt op til en afstemning.

Så det er faktisk meget svært at beskrive, hvilken betydning Europarådets Parlamentariske Forsamling har, og med hvilken vægt den parlamentariske forsamling udtaler sig, og det synes jeg i meget høj grad er et demokratisk problem, også fordi ministerkomiteen jo ikke har nogen forpligtelse til overhovedet at tage den slags beslutninger alvorligt. Det er Europarådets akilleshæl.

Kim Behnke (FP):

Den opmærksomme læser af dagens forespørgsels tekst vil kunne konstatere, at Fremskridtspartiet ikke er medforespørger, og det er vi meget godt tilfredse med, for Fremskridtspartiets opfattelse er, at ikke bare forespørgselsdebatten her, men så sandelig også det forslag til vedtagelse, der er fremsat, ikke har den fornødne relevans.

Det blev under forespørgselsens begrundelse godtgjort, at vi om få uger kan fejre 50-året for etableringen af Europarådet, og det er jo et passende tidspunkt at gøre status på.

Vi har også lige fejret 50-året for etableringen af NATO, og dér må jeg sige, at det måske er på en lige lovlig voldsom måde, man fejrer dét i øjeblikket, men ikke desto mindre kan vi da glæde os over, at i de 50 år, hvor NATO har eksisteret, har der ikke været krigshandlinger på dansk jord.

Og vi har for få dage siden fejret 50-året for det danske hjemmeværn og i den forbindelse glædet os over den rolle, hjemmeværnet har spillet med hensyn til forsvaret af Danmark.

Det er altså en god anledning til at gøre status, og vi deltager gerne i en status over, hvad Europarådet rent faktisk har formået i 50 år. Lad os starte med det pæne og det gode:

For det første er der selvfølgelig ingen tvivl om, at vi bakker den europæiske menneskerettighedskonvention op og glæder os over, at der er en menneskerettighedsdomstol, og vi glæder os ikke mindst over, at selv et pænt land som Danmark fra tid til anden kan blive dømt ved denne menneskerettighedsdomstol, oven i købet dømt med rette. Og nogle af de sager ved Menneskerettighedsdomstolen, der mest har vakt vores interesse, er selvfølgelig dem, hvor danskere gennem årevis er blevet slået igennem det danske retssystem, uden at de danske myndigheder har fundet anledning til at få sagerne afsluttet, og hvor Menneskerettighedsdomstolen med rette har påtalt dette over for Danmark og har sagt, at sådan kan man ikke

være bekendt at behandle borgere i et moderne, demokratisk samfund.

Men kigger vi så på, hvad Europarådet i øvrigt foretager sig, kan jeg dele hr. Søren Søndergaards opfattelse: Ude i befolkningen er der bestemt ikke den store viden om det. Mange tror, at Europarådet og Europa-Parlamentet er det samme, men det er der nok også den tekniske forklaring på, at man i mange år har benyttet det samme lokale til at holde plenarfor-samlinger i, og at det derfor, når der vises billeder af henholdsvis Europarådet og Europa-Parlamentet, oven i købet er den samme sal, der bliver vist billeder fra. Men det er jo også, fordi Europarådets Parlamentariske Forsamling ikke er andet end en snakkeklub, som indimellem vedtager nogle mere eller mindre absurde rapporter, udtalelser og fejlanalyser, og hvad vi ellers har set igennem årene.

Vi har set fuldstændig grebet ud af luften-rapporter, som klassificerer Fremskridtspartiet i Danmark og for den sags skyld også Fremskridtspartiet i Norge som hørende til nazismebevægelsen i Europa, og når vi ser den slags fra Europarådet, kan vi jo kun trække på skulderen og sige: Nå! Men hvis man ikke har benyttet den parlamentariske forsamling til andet end at vedtage den slags vrøvl, er der måske ingen grund til at have den parlamentariske forsamling længere.

Et andet problem for Europarådet er, at de beslutninger, der bliver truffet, jo er mere eller mindre tilfældige, sådan som fru Elisabeth Arnold netop gjorde opmærksom på: tilfældige med hensyn til sammensætningen af den parlamentariske forsamling og tilfældige med hensyn til, hvordan tingene bliver til, med nogle ganske få undtagelser.

Og for Fremskridtspartiet er det sådan, at den sidste rest af tro på, at Europarådets Parlamentariske Forsamling har nogen som helst relevans i det moderne samfund, den sidste rest mistede vi, da man optog Rusland som medlem af Europarådet, for alle var klar over, at man optog Rusland i strid med den menneskerettighedserklæring, der er grundlaget, alle var klar over, at Rusland på det groveste overtrådte adskillige punkter i menneskerettighedserklæringen, men som Fremskridtspartiets repræsentant ved den pågældende forsamling blev gjort opmærksom på, måtte vi jo have forståelse for, at det var af politiske – storpolitiske, sikkerhedspolitiske – grunde, man optog Rusland: Rusland havde brug for anerkendelse.

Lidt ligesom når man mødes i G 7, som nu hedder G 8, og hvor der så langes en check over bordet til russerne som en anerkendelse fra Vesten, havde Rusland på samme måde brug for anerkendelse fra Europarådet. De russiske politikere havde brug for at komme hjem og sige: Nu er vi blevet en del af Europarådet.

At man på den måde optager et nyt land vel vidende, at menneskerettighederne krænkes på det groveste i det land, var efter vores mening enten dråben, der fik bægeret til at flyde over, eller den sidste dråbe, der var tilbage i bægeret, den sidste dråbe af respekt for, hvad Europarådet beskæftiger sig med.

Kan vi så undvære Europarådet? Ja, vi fik at vide i dag fra CD's ordfører, hr. Duetoft, at Europarådet jo var en glimrende skole for parlamentarikere, så de kunne lære, hvad parlamentarismen går ud på.

Hvis den opgave i fremtiden skal løses af nogle andre end Europarådet – jeg synes i øvrigt, det er lidt usædvanligt at have et Europaråd som sådan en uddannelsesinstitution for parlamentarikere, der skal lære parlamentarismens kunst – så findes der jo et andet organ, der hedder Interparlamentarisk Union. Så må man vel kunne påtage sig den uddannelsesopgave i den forsamling.

Kigger vi så på nogle af de mere indholdsmæssige ting, som Europarådet gennem årene hævder at have beskæftiget sig med, ja, da er det vores opfattelse, at etableringen af OSCE, som i øvrigt har Fremskridtspartiets fulde opbakning, jo har været den mest væsentlige afløser for et organ, hvor man kan diskutere Europas sikkerhed, Europas politiske udvikling, vel at mærke på helt andre præmisser, end når man i parlamentarikerforsamlingen i Europarådet snakker i dagevis og kommer med nogle udtalelser, som ingen føler sig forpligtet af. Der er langt mere respekt, langt mere forpligtelse i de ting, der bliver besluttet i OSCE. Og derfor er det vores opfattelse, at en stor del af arbejdet kan overflyttes til OSCE.

Endelig er der jo en tendens i øjeblikket i retning af, at EU overtager rollen som den enhed i Europa, som skal påtage sig at få ført parlamentarikere fra alle lande sammen.

I gamle dage, før 1989, var det jo sådan, at da talte man om EU, og så talte man om det al-europæiske – da havde man også de østeuropæiske lande med – og, bevares, dengang var der da sikkert en opgave for Europarådet, sådan at man ved passende lejligheder kunne

mødes med parlamentarikere fra den anden side af Jerntæppet.

Men det Jerntæppe eksisterer ikke længere. Og i øjeblikket optager vi medlemmer – de nye demokratier, som vi charmerende kalder dem – henholdsvis i NATO og i EU, lige så hurtigt det overhovedet kan lade sig gøre. Og derfor er det efter vores mening sådan, at man ikke længere har noget at bruge selve parlamentarikerforsamlingen i Europarådet til. Og derfor kan vi naturligvis ikke stemme for en vedtagelse, der går ud på, at man skal styrke samarbejdet omkring Europarådets Parlamentariske Forsamling og ministerkomiteen.

De behov, der måtte være for, at udenrigsministre og statsministre fra de respektive medlemslande stikker hovederne sammen, ja, de behov kan jo tilfredsstilles, uden at man har en parlamentarikerforsamling, og derfor kan vi naturligvis ikke støtte det forslag til vedtagelse.

I det hele taget mener vi, at konklusionen, nu, hvor der er gået disse 50 år, så må være, at Europarådet havde en opgave at løse i koldkrigsårene, men da koldkrigsårene heldigvis er forbi, har Europarådets parlamentarikerforsamling løst den opgave, og derfor er der ingen grund til kunstigt at holde liv i en organisation, som ingen interesserer sig for.

Uden at skulle give mine ærede kolleger, der har været ordførere i sagen, karakter, synes jeg også, at man i en række af ordførertalerne spørger en vis famlen efter, om man ikke kan finde på et eller andet at sætte Europarådet til i fremtiden. Dér mener jeg, at man i det moderne samfund og med de andre organer, vi har fået etableret i Europa, har så rig mulighed for at få løst de opgaver, man er kommet i tanker om.

Så derfor er det Fremskridtspartiets opfattelse, at vi bør fejre 50-året med, at Europarådets parlamentarikerforsamling bliver nedlagt.

(Kort bemærkning).

Henning Gjellerod (S):

Jeg vil da gerne takke hr. Kim Behnke for at have videregivet sin enorme erfaring med Europarådets arbejde. Jeg tror ikke, de medlemmer, vi har haft i delegationen fra Fremskridtspartiet, ville have holdt helt den samme tale, som hr. Kim Behnke har holdt her i dag.

Men jeg vil da godt spørge hr. Kim Behnke direkte: Hvordan vurderer hr. Kim Behnke værdien af, at et land som Rusland for at blive medlem af Europarådet har måttet tilslutte sig forpligtelser omkring rammekonventionen for

mindretalsbeskyttelse? Bare for at nævne én ting.

(Kort bemærkning).

Pernille Frahm (SF):

Jeg blev sådan lidt forundret over talen, som Fremskridtspartiets ordfører holdt. Og derfor vil jeg gerne spørge, for at jeg skal være sådan helt klar over, hvad Fremskridtspartiet egentlig mener om EU og Europarådet og den slags: Skulle talen forstås sådan, at Fremskridtspartiet mener, at EU skal overtage de opgaver, som Europarådet varetager i dag med at fremme menneskerettighederne og sørge for et forum, hvor alle europæiske lande kan diskutere? Mener Fremskridtspartiet, at det er en opgave EU skal overtage?

(Kort bemærkning).

Per Stig Møller (KF):

Ja, når jeg tager ordet for en kort bemærkning her til hr. Kim Behnke, er det, fordi hr. Søren Søndergaard også har været inde på en ting, som er relevant i den forbindelse: Skulle vi have optaget Rusland? Det var noget, vi overvejede meget nøje, og blandt andet drøftede vi det også med de liberale russiske politikere, som endte med at give rådet om at optage dem, for så kan vi fastholde Rusland på de krav, de hermed har skrevet under på at de vil opfylde.

Der er en ting, som man skal være opmærksom på, og det er, at hvis man smider Tyrkiet eller Rusland eller Ukraine ud – og vi kan godt smide halvdelen ud igen – så mister borgerne muligheden for at klage til Menneskerettighedsdomstolen. Og den særlige komité, der skal beskytte mod tortur og nedværdigende behandling, kan man ikke længere sætte ind; det følger jo med af at være i Europarådet. Der har vi altså meget glæde af, at borgerne i Rusland, i Ukraine, i Tyrkiet kan gå til Menneskerettighedsdomstolen, ligesom Europarådets torturkomité pludselig kan dukke op hos dem.

Så derfor er det snarere noget i retning af det, hr. Søren Søndergaard var inde på, når vi skal til at se på de lande, der ikke og stadig væk ikke vil opfylde de forskellige forpligtelser, så skal vi nok se på mellemting, mellemsanktionsmuligheder mellem helt inde og helt ude. For vi skal ikke fratage borgerne muligheden for at kunne klage til Menneskerettighedsdomstolen og torturkomiteen muligheden for at virke.

(Kort bemærkning).

Hanne Severinsen (V):

Ja, Sjirinovskij sagde jo, at det ville være en gave til hans valgkamp, hvis man lod være med at optage Rusland, og det var jo selvfølgelig også noget, der gav stof til eftertanke.

Men jeg vil da godt sige, at det er da rigtigt, at der er opgaver, der bliver taget op, også i den parlamentariske forsamling, som vi ikke skulle tage op, og derfor synes jeg også, at en konstruktiv diskussion snarere skulle være at finde ud af, hvor de vigtige områder er, og det er vel også det, som de fleste andre ordførere koncentrerede sig om. Og der er netop en række nye opgaver, som er kommet til, og som jeg i høj grad finder særdeles relevante, som f.eks. overvågelse af demokrati og menneskerettigheder.

(Kort bemærkning).

Kim Behnke (FP):

Jeg havde da gjort mig den overvejelse inden min ordførertale, om jeg bare skulle gå op og sige noget pænt om Europarådet og så slippe levende fra det. Men jeg gjorde i stedet for det, at jeg tog kontakt til de tre, som Fremskridtspartiet gennem de sidste mange år har haft som repræsentanter, henholdsvis fru Anette Just, hr. Niels Højland og hr. Ernst B. Schmidt – det er de tre, Fremskridtspartiet har haft udpeget igennem de seneste mange år – for at være helt sikker på, at de referater, jeg har fået i vores folketingsgruppe, efter de har været afsted til parlamentarikerforsamlingerne, var rigtigt konkluderet.

Så jeg vil sige til hr. Henning Gjellerod, at der ikke er tale om, at det er min manglende erfaring, fordi jeg ikke selv har deltaget. Der er tale om, at jeg har akkumuleret den erfaring, som i hvert fald tre repræsentanter fra Fremskridtspartiet har opnået gennem de senere år.

Og vi havde en meget, meget lang og grundig debat i vores folketingsgruppe i forbindelse med Ruslands-sagen, for det var noget, der lå os fantastisk meget på sinde, at vi syntes, at man i den grad begik brud på det, der egentlig ligger i menneskerettighedserklæringen, da man optog Rusland ud fra sikkerhedspolitiske argumenter og så med en forventning om, at de måske hen ad vejen ville overholde menneskerettighederne.

Og jeg er nødt til at sige til hr. Per Stig Møller, at uanset hvor meget man har folk og lande inde i respektive organisationer, så er det ikke altid, det gør indtryk på dem, og når man

tænker på, hvor mange år Tyrkiet har været medlem af NATO, hvor mange år Grækenland har været medlem af NATO, og hvilke forhold der er i begge de to lande, og en uløst konflikt på Cypern, og det til trods for, at begge lande altså er aktive medlemmer af NATO, så har man ikke formået at løse det indendørs.

Så må jeg sige til fru Pernille Frahm, at det ikke er rigtigt forstået, at EU skal overtage opgaver omkring menneskerettigheder osv.; dér gjorde jeg meget ud af at understrege, at vi mener, at nutidens svar på at løse de opgaver finder vi i OSCE, fordi den organisation er kendetegnet ved, at vi også har amerikanerne og canadierne med. Og vi synes, det er vigtigt, at de sidder med til bords, hvis de beslutninger, der bliver truffet, skal have en mulighed for at blive ført ud i livet og have den internationale respekt omkring sig, som er nødvendig.

Så der er ikke tale om, at det er EU, der skal overtage opgaver med at fastholde menneskerettigheder, men der er tale om nytænkning, og hvor mange af de opgaver, jeg har hørt i dag at man forventer Europarådet fremover skal varetage, er opgaver, der efter vores vurdering akkurat lige så godt kan blive varetaget af OSCE, lige på nær det hr. Duetoft var inde på, nemlig at uddanne parlamentarikere, og dér gav jeg så det bud, at det kunne Interparlamentarisk Union tage sig af.

(Kort bemærkning).

Per Stig Møller (KF):

Ja, det er kun, fordi hr. Kim Behnke nu roder NATO ind i det: at det er forbløffende, at Grækenland og Tyrkiet begge to er medlemmer af NATO, og at de ikke har kunnet finde ud af at løse Cypernproblemet. Jo, men hvis de ikke havde været medlemmer af NATO, så tror jeg såmænd, de havde været i krig omkring det problem.

Pointen har jo altså været, at vi har lavet nogle institutioner, som forhindrer krig i Europa. Jeg er enig i, at Cypernproblemet burde være løst, men det er en helt anden historie. Men hvis ikke vi havde disse institutioner og organisationer, så havde der altså ligget nogle krige – som vi heldigvis er blevet forskånet for – f.eks. mellem Grækenland og Tyrkiet.

Det er også en af grundene til, at det har været så vigtigt for de nye lande at komme med i Europarådet. Lande i Europarådet er ikke i krig med hinanden. Det er jo bemærkelsesværdigt;

det er de jo faktisk ikke. Og derfor er det også væsentligt, at vi får fastholdt Europarådet og får udvidet og styrket Europarådets indsats.

(Kort bemærkning).

Henning Gjellerod (S):

Jamen jeg er da glad for, at hr. Kim Behnke har taget kontakt til de tidligere delegationsmedlemmer. Jeg må bare sige, at jeg har kendt de to af dem, der var nævnt her, og det er ikke mit indtryk, at det billede, som hr. Kim Behnke gav af deres deltagelse, helt er det samme som mit.

Og så kan jeg sige, at vi alle havde vore meget, meget svære overvejelser, da vi skulle optage Rusland, overhovedet ikke nogen tvivl om det, og vi holdt fællesnordiske møder for at konsultere hinanden, da vi var i den situation, men det endte med, at samtlige af de fem, der har faste pladser i Europarådet, stemte for.

Det var en beslutning, vi tog, og det var en alvorlig beslutning, og bagefter efterrationaliserer man jo. Det har man også hørt at hr. Per Stig Møller gør. Det er derfor, jeg spørger hr. Kim Behnke, for jeg fik ikke svar før: Hvordan skulle man ellers kunne forpligte Rusland på f.eks. rammekonventionen for mindretalsbeskyttelse?

(Kort bemærkning).

Søren Søndergaard (EL):

Egentlig finder jeg hr. Kim Behnkes position helt logisk i henhold til Fremskridtspartiets politiske linje, så det er sådan set mere af interesse, jeg stiller et spørgsmål om, hvordan positionen skal forstås.

En af forudsætningerne for at blive medlem af Europarådet er jo, at man ikke har dødsstraf eller i hvert fald ikke praktiserer den, og det gælder jo stort set alle steder. Der har været problemer med Ukraine, men de dér organiserede statsmord, som blev gennemført i Sovjetunionen og Rusland, blev heldigvis stoppet.

Hvis vi så forudsætter, at man nedlægger den organisation og lader opgaverne overgå til OSCE, og det jo samtidig er sådan, at en af de centrale stater i USA har dødsstraf – de har faktisk dødsstraf i et sådant omfang, at de ikke kunne blive medlem af Europarådet, hvis de søgte om det og lå i Europa – vil jeg bare for ren afklarings skyld høre hr. Kim Behnke, om hans synspunkt skal forstås på den måde, at vi i OSCE-delegationen skal arbejde for en eksklusion af USA.

(Kort bemærkning).

Pernille Frahm (SF):

Det er også sådan lidt i forlængelse af hr. Søren Søndergaards spørgsmål.

Det forholder sig jo sådan, at det europæiske syn på menneskerettigheder, demokrati og retssikkerhed er et noget andet end det amerikanske. Hvis hr. Kim Behnke havde hørt min tale, havde han netop hørt, at der er nogle europæiske erfaringer, der gør, at man er klar over, at demokrati alene ikke gør det, men at menneskerettigheder og retssikkerhed skal have sin selvstændige placering.

Den amerikanske tradition går på, at bare man har et demokrati, så følger de to andre automatisk. Mener hr. Kim Behnke, at det er os, der skal tilpasse os den amerikanske model, eller hur?

Fjerde næstformand (Margrete Auken):

Ja, taleren talte svensk, og det er ikke ganske tilladt, men det betyder: Eller hvad?

(Kort bemærkning).

Kim Behnke (FP):

Jeg ville lige være sikker på, at der ikke var et ord, der var gået min opmærksomhed forbi.

Hr. Henning Gjellerod vil gerne vide, hvordan vi mener, man skal forpligte Rusland. Jamen Rusland kan kun forpligtes, hvis Rusland vil forpligtes. Det står ikke i Danmarks eller Europarådets magt at forpligte Rusland, hvis Rusland ikke selv vil forpligtes.

De ting, der foregår i Rusland i øjeblikket, er måske ikke længere organiseret statsmord, som hr. Søren Søndergaard formulerede det. Nej, men der foregår andre ting; der foregår fortsat forfølgelse af etniske minoriteter, og i visse dele af landet er det ikke statsmyndighederne, de offentlige myndigheder, der har kontrollen over, hvad der foregår, men organiserede bander og mafiagrupper.

For et menneske, der bor i et sådant land et eller andet sted, er det jo lidt absurd at diskutere, om det er godt, hvis det bare er en masseorganisation, der slår én ihjel, frem for at det er staten, der slår én ihjel. Det er en lidt absurd diskussion, og derfor er problemet med Rusland, at hvis ikke Rusland vil forpligtes, kan man vedtage alle de erklæringer, man vil, i Europarådet. Vores opfattelse er, at Rusland føler sig langt mere forpligtet af det, der foregår i OSCE, fordi OSCE er etableret og opstået efter Murenes fald.

Så ville hr. Søren Søndergaard gerne høre, om vi mener, at USA skal ekskluderes af OSCE, fordi USA har dødsstraf. Nej, USA skal ikke ekskluderes, men vi skal med argumentets magt sørge for, at amerikanerne afskaffer dødsstraffen stat for stat. Vi skal ikke forsvare hverken USA eller deres dødsstraf i hverken det danske Folketing, Europarådet eller OSCE, og det bør være en FN-opgave at få alle stater til at undertegne erklæringer om, at man ikke længere benytter sig af dødsstraf.

Endelig til fru Pernille Frahm, som gerne ville have en forklaring på, om vi mener, at det er det amerikanske menneskerettighedssyn, der skal gøre sig gældende i Europa og ikke omvendt: Nu har vi jo nok en tendens til at synes, at det, vi gør i Europa, altid er det mest geniale, og nogle gange er det også tilfældet; men ligefrem at erklære, at 247 millioner amerikanere fuldstændig har misforstået det, synes jeg ikke er vores opgave, og derfor må øvelsen gå ud på, at den menneskerettighedserklæring, vi har i Europa, gennem de næste 50 år bliver til FN's menneskerettighedserklæring, så vi får én menneskerettighedserklæring, der gælder for alle denne klodes beboere – uanset om de bor i USA eller i Danmark eller i et afrikansk land, eller de bliver mishandlet i et kommunistisk diktatur på Cuba, eller hvor det måtte være. Det må være den opgave, vi har foran os, frem for at føre krig med amerikanerne om, hvem der er de bedste.

Jeg skulle hilse og sige, at Danmark jo altså også ved flere lejligheder desværre er blevet dømt for overtrædelse af menneskerettighederne, så vi skal passe på, inden vi kaster alt for store sten efter amerikanerne et eller andet sted.

Flemming Kofod-Svendsen (KRF):

Jeg vil gerne begynde med at takke udenrigsministeren for den redegørelse, vi har modtaget, og jeg ser frem til, at vi nu får en årlig skriftlig redegørelse.

Jeg er meget enig i det, der er formuleret i det forslag, som vi vedtager om et øjeblik: at vi satser på at styrke Europarådets arbejde ved at få det gjort mere synligt, også ved at vi debatterer det her i Folketingssalen, og at vi arbejder for en styrkelse af samarbejdet mellem parlamentarerne og ministerkomiteen.

Baggrunden for, at man oprettede Europarådet, var dybt tragisk: de europæiske lande havde ligget i en flerårig ødelæggelseskrig mod hinanden. Efter Anden Verdenskrig kom der så

en »Aldrig mere krig«-bevægelse, hvor man ville etablere organer for at sikre freden ved at opbygge et værn om demokrati, retsstat og menneskerettigheder. Også andre institutioner voksede frem, men sigtet var at hindre, at vi fik en ny ødelæggende krig, og at noget af det, som har været bærende i Europa gennem århundreder, blev styrket.

Jeg mener, at Europarådet gennem sin 50-årige historie har vist, at denne organisation har været en beskytter af både demokratiet, retsstaten og menneskerettighederne og har fremmet en dialog mellem forskellige organisationer. Der var i begyndelsen 10 medlemmer, som senere er blevet til 41, og jeg mener, det har været og stadig er af utrolig stor betydning. Et ægte demokrati kendes jo på, hvordan det behandler sine mindretal, og det er netop noget af det, der har være i fokus gang på gang ved vedtagelser i Europarådet: at beskytte både enkeltpersoner og mindretal.

Jeg mener også, det vil være en opgave i de kommende år gennem Europarådet at arbejde for religionsfriheden. Vi ser jo i flere lande, bl.a. Rusland, hvordan mulighederne for religionsudøvelse bliver indskrænket. Der er en række ting, som er umistelige for os i Danmark, men som ikke er en selvfølge i alle europæiske lande, og her tror jeg, Europarådet fortsat har en meget stor betydning, ikke mindst, hvad flere har været inde på, fordi vi har fået Menneskerettighedsdomstolen – dette at den enkelte borger kan møde frem og anlægge en sag mod sit eget land, fordi ens eget land ikke har givet én den behandling, landet har pligt til at give.

Her synes jeg også, det er værdifuldt, at alle medlemslande bliver behandlet ens, og at også de gamle medlemslande kan komme under kritik. Som vi ved, er det sådan, at Danmark har tabt sager ved Menneskerettighedsdomstolen, og det er blevet påpeget, at der er ting i Danmark, som ikke lever op til de standarder, vi ønsker, når vi vedtager de forskellige konventioner. Jeg vil bare her nævne, som det også er blevet gjort tidligere, de eksklusivaftaler, som findes på det danske arbejdsmarked. Men dette, at både de 10 lande, som etablerede Europarådet, og de mange, der er kommet til senere, alle er under en parlamentarisk overvågning, der kan følges op ved Menneskerettighedsdomstolen, tror jeg er utrolig værdifuldt.

Man kan nok sige, at op gennem 1970'erne og i begyndelsen af 1980'erne kom Europarådet til at spille en noget tilbagetrukket rolle; men der

skete jo en afgørende vending efter Murens fald. Jeg tror ikke, man må undervurdere den betydning, Europarådet har haft for at fremme en demokratisk udvikling i de tidligere kommunistiske lande. Det at der er prestigeforbundet med at blive optaget i Europarådet, at Europarådet kan stille krav, og at der er blevet etableret et overvågningssystem, tror jeg er en af de afgørende ting for, at vi har set en demokratisk udvikling i en lang række lande, om end den ikke er fuldkommen. Når det gælder om at fastholde og udbygge demokrati, tror jeg, det er en kamp, som altid må kæmpes, og her må vi ikke underkende værdien af, at vi har nogle instrumenter i Europarådet, som vi kan tage i anvendelse, som bliver taget i anvendelse og fortsat skal tages i anvendelse.

Jeg har modtaget adskillige dokumenter op mod denne debat, og jeg bemærkede i dokumenterne om et større Europa, at man understregede, at det ikke alene er økonomi, som er afgørende. Der er andre spørgsmål, som man nogle gange kan glemme i en politisk debat, og her talte man om den åndelige arv, som vi har i Europa. Det vil jeg gerne trække frem til sidst og sige, at vi har en arv i Europa, nemlig inspiration fra kristendommen. Jeg tror, vi gør klogt i at besinde os på – ikke mindst når vi fejrer 50-års jubilæet for Europarådet – at vi her har fået en inspiration, som har fremmet en udvikling og skabt mange af de ting, som vi er glade for og opfatter som en selvfølge.

Jeg vil bare trække et par ting frem fra den kristne skabelsestanke, først at hvert enkelt menneske har værdi. Det er dog det, som er forudsætning for mange af de ting, vi diskuterer og promoverer og udvikler i Europarådet, og det går tilbage til roden for mange af de værdier, vi er glade for og stolte af. Vi har også alle et ansvar for hinanden, er forpligtet over for hinanden.

Mange andre ting kunne jeg trække frem; men det skal være min slutbemærkning, at vi skal fejre Europarådet ved at besinde os på den åndelige arv, som er vores her i Europa, som har betydet så meget og som kun for alvor fortsat kan blive af betydning, hvis vi selv virkelig tilegner os den.

Udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen): Jeg er i den gode situation, at jeg kan takke samtlige ordførere – måske med undtagelse af hr. Kim Behnke – for deres indlæg her i dag,

som jo alle har udtrykt en stærk opbakning bag det arbejde, som udføres i Europarådet.

Man har vel efterhånden ret til at konstatere, at det internationale samfund efterhånden har skabt sig de instrumenter, vi har brug for, når det drejer sig om respekten for menneskerettigheder – på papiret. På papiret ser det såmænd godt ud, men problemet med menneskerettighederne er at sikre deres efterlevelse – at sikre, at de også i praksis bliver taget lige netop så alvorligt, som de skal tages. Her ser jeg en vigtig opgave for Europarådet, og det er en opgave, som Europarådet har taget på sig. Overvågning og gennemgang af enkelte landes overholdelse af menneskerettighederne er et nyt, godt instrument for at sikre en bedre opfølgning og sikring af menneskerettighederne. Det er noget nyt i Europarådets arbejde, og det er svært at gennemføre i praksis. Men det er vigtigt at komme i gang med det, og jeg ser her et virkelig vigtigt arbejdsfelt for Europarådet i de kommende år.

I de senere år – og det har flere været inde på i deres indlæg – har vi jo udvidet Europarådets medlemskreds. De nye demokratier i Østeuropa er blevet medlemmer af Europarådet, og det er rigtigt, at det undertiden er sket efter mange svære overvejelser. Jeg er helt opmærksom på det. Jeg havde den fornøjelse at være formand for ministerkomiteen, da Rusland blev medlem af Europarådet, og jeg mener, Europarådet traf en rigtig beslutning, da man optog Rusland. I tilfældet Rusland – såvel som i andre tilfælde, hvor man har optaget nye medlemmer, der ikke, for at sige det mildt, er pletfrie, når det drejer sig om menneskerettigheder – har ønsket jo netop været at hjælpe disse nye medlemslande på vej til en bedre forståelse af nødvendigheden af overholdelse af menneskerettighederne.

Jeg ser en stor værdi i, at lande, som netop nu gennemlever de første vanskelige år i deres tilværelse som demokratiske nationer, er medlemmer af Europarådet. Når de er medlemmer, har vi en mulighed for at lægge pres på dem, og dermed sikres også enkeltpersoners ret til at føre sag ved Menneskerettighedsdomstolen, som flere har været inde på. Når de er medlemmer, sker der også det, at parlamentarikere fra de nye demokratier lærer det parlamentariske arbejde at kende blandt nationer, som har rod-fæstede demokratiske traditioner. Jeg tror, alt dette er uhyre værdifuldt.

De nye demokratier i Østeuropa står over for en meget stor opgave: de skal både sikre, at deres demokrati slår rod, og samtidig skal de gen-

nemføre omfattende økonomiske omlægninger, omstilling fra central- og planlægningsøkonomi til markedsøkonomi. Det stiller uhyre krav, og medlemskab af Europarådet er en af de faktorer, der kan gøre det nemmere for dem at gennemføre det, de selv har sat sig for: at opbygge demokratier, der bygger på respekten for menneskerettighederne. Jeg er overbevist om, at medlemskab af Europarådet med Europarådets tradition og understregning af menneskerettighederne er en del af den demokratiske drypstensvirkning, der skal til for at sikre, at de nye lande kan udvikle sig til stærke og gode demokratier.

Flere, især fru Hanne Severinsen, var inde på forholdet mellem Europarådet og andre organisationer. Det er vigtigt, at vi beskæftiger os med den problemstilling. Vi skal undgå overlappinger, og vi skal undgå, at organisationer udfører det samme arbejde og konkurrerer med hinanden. Vi skal derimod udnytte de enkelte organisationers særkende og særlige styrkeområder, og Europarådet har noget at byde på, som ingen af de andre organisationer kan byde på.

I det ihærdige arbejde gennem mange år med juræen omkring menneskerettighederne, med at udfærdige konventioner og med det stadig besværlige og somme tider utaknemmelige arbejde med at lægge en juridisk grund under menneskerettighedsarbejdet, har Europarådet noget at byde på, som ingen andre kan konkurrere med. Europarådet har også noget at byde på, når det drejer sig om bistand til udformningen af nye forfatninger og på andre områder.

OSCE har i disse år jo fået en stærk placering ...

Fjerde næstformand (Margrete Auken):

Det kan godt være, vi gerne vil have ro herinde, mens vi gør forespørgslen færdig.

Udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen): OSCE er ofte placeret på en anden politisk interessant platform, derved at OSCE er i allerførste række, når det drejer sig om at forsøge at løse konflikter, at mægle og at overvåge valg. Men min erfaring fra formandskabet, både i OSCE og i Europarådet, er, at det kan sagtens lade sig gøre i praksis at tilrettelægge samarbejdet mellem disse organisationer på en sådan måde, at det er til glæde, og at man udnytter styrken i begge organisationer.

Jeg vil derfor gerne slutte med endnu en gang at sige tak for debatten, og jeg vil også

sige tak for vedtagelsen. Den vedtagelse, der sker i dag, er et godt grundlag for Folketingets videre arbejde med Europarådsproblemerne, og det er en god idé, at vi skal aflevere en årlig skriftlig redegørelse.

Fjerde næstformand (Margrete Auken):
Må jeg bede om, at vi kan få ørenlyd til hr. Henning Gjellerod.

Henning Gjellerod (S):

Også jeg vil gerne sige tak for debatten, og jeg vil godt sige tak til udenrigsministeren for den imødekommenhed, som udenrigsministeren har vist over for delegationens ønske om at få en god og konstruktiv debat om Europarådets fremtidige samarbejde.

Jeg vil lige gøre opmærksom på, at efter min mening og efter det, jeg har fået at vide, er det også lidt af en historisk debat, vi har haft, for det er første gang, en delegation rejser en forespørgselsdebat i Folketinget, og det kunne jo give stof til eftertanke . . .

Fjerde næstformand (Margrete Auken):
Altså, det er simpelt hen værre, end det plejer. Kan vi ikke få noget mere ro herinde?

Henning Gjellerod (S):

Det er første gang, en delegation rejser en forespørgselsdebat, og jeg tror, vi får et godt erfaringsgrundlag at bygge videre på med hensyn til arbejdet her i Folketinget.

Udenrigsministeren talte i sin besvarelse om fremtiden og Menneskerettighedsdomstolen og det fremtidige samarbejde mellem ministerkomiteen og den parlamentariske forsamling, og jeg tror, vi har meget, vi kan tilbyde hinanden i det samarbejde fremover – ikke mindst når det drejer sig om at leve op til de forpligtelser, landene har som medlemmer af Europarådet, og det gælder både de gamle medlemslande og de nye demokratier.

Alene i udtrykket »nye demokratier« ligger der jo en anerkendelse af de lande, vi har optaget. De er altså optaget som demokratier – på et vist stadium selvfølgelig – og det, som vi observerer, når vi overvåger dem, er, om der er udvikling i deres demokratier. Derfor bliver debatten om dobbeltstandarder, som nogle af talerne har været inde på i dag, noget vanskeligt noget, for landene er jo på forskellige stadier

med hensyn til demokratiudvikling. Det gælder såmænd også inden for de gamle medlemslandes kreds.

Der har været talt om samarbejde med andre internationale organisationer, bl.a. OSCE, og her er jeg glad for, at formanden for OSCE's parlamentariske forsamling for nylig har taget initiativ til, at bureauerne fra de to parlamentariske forsamlinger har kunnet mødes. De har allerede været sammen, og de har aftalt, at de skal mødes igen til næste år.

Samarbejdet med FN har været nævnt af fru Hanne Severinsen. Man kunne også nævne samarbejdet med EU, hvor der er en lang række punkter, som kunne give anledning til konstruktiv europæisk samarbejde. Er det f.eks. nødvendigt, at EU opbygger sin egen administration til at finde ud af, om landene er gode til at overholde menneskerettigheder, når nu Europarådet har en sådan?

Til sidst vil jeg sige tak til kollegerne fra delegationen og til en enkelt gratulant, der var på talerstolen – sige tak for det engagement, som jo var helt tydeligt hos hver eneste medlem heroppe. Jeg skal i denne omgang undlade at kommentere hr. Kim Behnkes indlæg.

Tak for diskussionen i dag og tak for tilslutningen fra de politiske partier til vedtagelsen.

(Kort bemærkning).

Hanne Severinsen (V):

Jeg vil bare sige, at jeg også synes, det har været en nyttig debat, og jeg har fuld forståelse for, at ministeren ikke havde mulighed for at komme ind på alle de mange konkrete spørgsmål, som mange af ordførerne kom ind på. Men jeg håber så, at næste års redegørelse til Folketinget vil afspejle nogle af de problemstillinger, som vi gerne vil se belyst, og som jeg tror, der er almindelig enighed om i den danske delegation bør belyses nærmere.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslag til vedtagelse nr. V 54 af Henning Gjellerod (S), Hanne Severinsen (V), Per Stig Møller (KF), Pernille Frahm (SF), Peter Duetoft (CD), Elisabeth Arnold (RV), Søren Søndergaard (EL) og Flemming Kofod-Svendensen

(KRF) (se foran) vedtoges med 106 stemmer (S, V, KF, SF, DF, CD, RV, EL og KRF) mod 3 (FP).

Hermed sluttede forespørgslen.

Den næste sag på dagsordenen var:

11) Første behandling af lovforslag nr. L 197: Forslag til lov om foranstaltninger i medfør af De Forenede Nationers traktat af 24. september 1996 om et altomfattende forbud mod atomprøvesprængninger.

Af udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen). (Fremsat 17/3 99).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Forhandling

René Skau Johansen (S):

I forlængelse af Folketingets godkendelse og ratifikation af FN's traktat om et altomfattende forbud mod atomprøvesprængninger den 13. november sidste år er der behov for et par ændringer i hjemmelsgrundlaget i eksisterende dansk lovgivning, så Danmark kan leve op til de forpligtelser, traktaten foreskriver. Det er netop det, lovforslaget går ud på.

For det første indeholder lovforslaget en omskrivning til dansk ret. Det er forslagens mere lovtekniske del, og det er der såmænd ikke så meget at sige til fra Folketingets side.

Hvad angår opfyldelsen af traktatens afsnit om inspektioner, indeholder dette forslag forholdsvis detaljerede regler for international inspektion på dansk område. Man kan diskutere fordelene ved enten brede eller mere specifikke regler, men jeg tror, det er godt med en fast procedure og et mere uddybende regelsæt for udførelsen af eventuelle inspektioner her i landet, så der ikke opstår tvivl om, hvem der har ret til hvad og hvornår.

For det tredje indeholder lovforslaget et mere vidtgående forslag om en retlig konsekvens af eventuelle overtrædelser af det altomfattende forbud. FN's traktat siger intet om sanktioner i tilfælde af en krænkelse af traktaten, men på dette område foreslår regeringen, at Danmark går et skridt videre og opstiller en konkret strafferamme, hvor overtrædelser skal straffes

med bøde, hæfte eller fængsel i indtil 2 år. I Socialdemokratiet er vi tilhængere af, at det på dette vigtige område på forhånd er klart, at det medfører en retlig konsekvens, hvis nogen skulle få lyst til at eksperimentere med atomvåben.

Med den nye og altomfattende traktat fra 1996 udvides rækkevidden til også at omfatte fysiske og juridiske personer, og den ændring er Socialdemokratiet godt tilfreds med. Det øger sikkerheden for, at ingen – hverken stater, enkeltpersoner, organisationer eller andre – handler i strid med FN's traktat. Erfaringerne fra opbruddet i det tidligere Sovjetunionen og også de erfaringer, vi har fra Pakistan og Indien, siger os, at det er nødvendigt med øget sikkerhed for, at stater, enkeltpersoner eller magtfulde militargrupper ikke laver forsøg med a-våben.

Socialdemokratiet støtter lovforslag nr. L 197.

Jens Hald Madsen (V):

Dette forslag er jo blot en opfølgning af et lovforslag, som allerede er vedtaget, altså en ratificering af det. Men derfor har det da nogle elementer, som det er værd at gøre opmærksom på.

Man kan vel sige, at nu kan der foretages atomprøvesprængninger mere eller mindre pr. computer og simulere, og det forandrer vel situationen for mange lande. Men det, som jeg stadig vil gøre opmærksom på, er de nye atomlande som f.eks. Indien og Pakistan. Dem skal vi være opmærksomme på, og her skal vi følge op med hensyn til, om vi giver bistand eller ej.

En anden ting, jeg gerne vil nævne, er forholdet til de internationale våbeninspektører. Her vil jeg gerne sige, at når man ser på tilfældet med de internationale våbeninspektører i Irak, har der jo været rejst tvivl om, hvorvidt de har opretholdt deres neutralitet, altså om der var en sammenhæng mellem efterretningstjenester og de internationale våbeninspektører. Jeg vil godt påpege, at det er utrolig vigtigt at holde fast i, at et sådant korps af internationale våbeninspektører skal fastholde deres neutralitet, og at man på ingen måde kan mistænke dem for, at der er en sammenhæng mellem efterretningstjenester og det arbejde, de udfører. Man kan måske sige, at i den forbindelse er det ikke atomprøvesprængninger og atomvåben, som er en fremtidig trussel, men mere de biokemiske våben.

Der vil jeg også nævne en udvikling, som jeg ikke ved om man kan forholde sig til nu, nemlig at det vel mere er et spørgsmål om, at det ef-